

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra: Sociální a charitativní práce

Bakalářská práce

Sociální práce s prostituujícími

Vedoucí práce: doc. PhDr. David Urban, Ph.D.

Autor práce: Kristýna Cinklová

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: Třetí

Forma studia: Prezenční

2022

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

12.3 2022

.....

Cinklová Kristýna

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. PhDr. Davidu Urbanovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

Úvod:	7
<i>Teoretická část</i>	9
1.Osoby pracující v sex byznysu	9
1.1 Prostituce a sex byznys.....	9
1.2 Druhy prostituce	10
1.3 Právní úpravy prostituce a příbuzných jevů na území ČR	12
1.3.1 Represivní přístup k prostituci.....	12
1.3.2 Aboliční přístup k prostituci.....	12
1.3.3 Reglementační přístup k prostituci.....	13
2. Problémové oblasti u pouliční prostituce	14
2.1 Násilí spojované s prostitucí.....	15
2.2 Nucená prostituce a obchod s lidmi v sex byznysu.....	15
2.3 Přenos HIV a jiných pohlavních chorob	16
2.4. Závislost na drogách.....	17
3. Sociální práce s prostituujícími	18
3.1. Přístupy.....	18
3.1.2 Harm Reduction / Zmírňování škod	18
3.1.3. Resocializace	19
3.2. Metody	20
3.2.1 Streetwork	20
3.2.2 Práce v podnicích, kde prostituující činnost vykonávají	21
3.2.3 Institucionální pomoc	21
3.3 Organizace a služby zabývající se prostitucí v ČR	22
3.3.1 ROZKOŠ bez RIZIKA.....	22
3.3.3 Magdala	23
3.3.4 Spolek Ulice- Plzeň.....	23
<i>Praktická část</i>	25

1. Cíl výzkumného šetření.....	25
2. Metodologie.....	25
2.1 Popis výzkumné metody	25
2.2 Charakteristika výzkumného vzorku.....	25
2.3 Struktura rozhovoru	26
2.4. Způsob vyhodnocení získaných dat	27
3. Výsledky výzkumného šetření.....	27
3.1 Interpretace výsledků z okruhu I.....	27
3.1.1 Představení výzkumných vzorků	27
3.1.2 Hlavní myšlenka organizací k problematice sex byznysu.....	28
3.1.3 Shrnutí okruhu I.	28
3.2 Interpretace výsledků z okruhu II.	28
3.2.1 Podobnost teoretického základu sociální práce v činnosti organizací	29
3.2.2 Specifika sociální práce v organizacích	29
3.2.3 Shrnutí okruhu II.	31
3.3 Interpretace dat z okruhu III.....	31
3.3.1 Rizikové jevy doprovázející prostituci.....	31
3.3.2 Zlegalizování prostituce jako prostředek snížení rizikových jevů	32
3.3.3 Pouliční prostituce jako nejrizikovější forma prostituce	32
3.3.4 Shrnutí okruhu III.....	33
4. Diskuze	33
Závěr.....	36
Seznam použité literatury	37
Seznam příloh	39
Přílohy	40
Příloha 1	40
Příloha 2	43
Příloha 3	48
Příloha 4	52

Příloha 5	54
Abstrakt	57
Abstract	58

Úvod:

Cílem bakalářské práce je přiblížit jednotlivá specifika sociální práce s prostituuujícími. Specifiky jsou myšleny typické aspekty pro sociální práci s prostituuujícími, zahrnující jednotlivé přístupy a metody, které jsou v práci s touto cílovou skupinou používány. Dále také příbuzné jevy, které se přirozeně v prostředí sexbyznysu nachází. Důvodem výběru problematiky byla skutečnost aktuálnosti jako společenského fenoménu, který je úzce spjat s aktuálním děním ve společnosti. Existuje mnoho nejasných odpovědí ohledně osudů této cílové skupiny. Zřejmě je to právě z důvodu, že prostituce není často normalizovaná a společnost ve většině případů tento pojem bere čistě jako patologický jev, který ohrožuje společnost. Je dobré si na začátek položit otázku, zda tomu tak je. Je prostituce opravdu jen patologický jev, který je spojován s kriminalitou a drogovou problematikou? Lze tento názor podložit faktem, že prostituuující osoby si tuto výdělečnou činnost vybraly z vlastní vůle? Nebo naopak vyvrátit tím, že se jedná, v některých případech o oběti, které jsou nucené k prostituci, či jsou ve velmi tíživé situaci a nevidí jinou možnost? Obě možné varianty jsou v bakalářské práci brány v potaz.

Základní literaturou jsou knihy od autora Oldřicha Matouška – „Metody řízení sociální práce“ a „Sociální práce v praxi“, pomocí kterých lze lépe vymezit základní pojmy této problematiky. Dále od autorky Trávníčkové – „Prostituce jako jedna z možných aktivit organizovaného zločinu“, od autora Brouka – „Lidská duše a sex“, internet a mnoho dalších českých i cizojazyčných knih.

Práce je zaměřena na zmapování prostituce, sex byznysu a na další patologické jevy, které se pojí s životem prostituuující osoby z pohledu sociálního pracovníka. Cíl práce je zjistit specifika sociální práce s prostituuujícími. Mezi specifika lze řadit také jednotlivé okolnosti, které hrají roli v životech prostituuujících osob a sociálních pracovníků, kteří pracují s touto cílovou skupinou a to z hlediska své pracovní náplně.

Tématika prostituce je velmi široké rozmezí, proto je bakalářská práce rozdělena na dvě hlavní části - teoretickou a praktickou. Teoretická část má tři základní kapitoly, které jsou určeny ke správné orientaci ve zvolené problematice.

První kapitola nese název „Osoby pracující v sex byznysu“, tato kapitola slouží k upřesnění základních termínů a přiblížení problematiky. Dále tato kapitola obsahuje tři podkapitoly. První z nich se zabývá jednotlivými druhy prostituce a jejich bližší charakteristikou. Druhá podkapitola hovoří o právních úpravách prostituce v ČR. Tato zmíněná kapitola je důležitá pro správný vývoj navazujících kapitol. Třetí podkapitola se zabývá právními úpravami prostituce a příbuzných jevů na území ČR.

Druhou kapitolou jsou problémové oblasti především u pouliční prostituce, z důvodu vysoké četnosti doprovázejících patologických jevů. Mezi tyto jevy lze řadit například nucenou prostituci a sexuální násilí, drogy a užívání návykových látek či nákaza a šíření pohlavně přenosných chorob včetně HIV. Jedná se o nejčastější patologické jevy, které právě prostituci doprovází.

Třetí kapitolou je sociální práce s prostituuujícími. Tato kapitola se zaměřuje na práci sociálních pracovníků se zmíněnou cílovou skupinou a na jednotlivé přístupy, které se při sociální práci s prostituuujícími využívají. Konkrétně

se jedná o Harm Reduction a Resocializaci. Dále obsahuje metody, které jsou využívány při kontaktu s prostituujícími. Jedná se o streetwrok, práci v přirozeném prostředí cílové skupiny a institucionální pomoc.

Druhou částí závěrečné práce je praktická část. Je zprostředkována kvalitativním výzkumem formou polostrukturovaného rozhovoru se sociálními pracovníky, kteří pracují s poskytovateli sexuálních služeb. Je důležité zmínit, že velkou část této cílové skupiny tvoří ženy, proto v některých případech bude používáno v bakalářské práci označení pro cílovou skupinu v ženském rodě. Výzkum se uskutečnil prostřednictvím organizací – ROZKOŠ bez RIZIKA, Magdala a spolku Ulice - Plzeň které zprostředkovaly setkání se sociálními pracovníci. Před uskutečněním těchto setkání a polostrukturovaných rozhovorů, došlo ke stanovení tří tematických okruhů. Dále je stanovena hlavní výzkumná otázka, která vychází z cíle bakalářské práce a zní „Jaká jsou specifika sociální práce s prostituujícími ?“. Stanovené okruhy se staly osnovou, podle které byly (do jisté míry) rozhovory vedeny.

Teoretická část

1.Osoby pracující v sex byznysu

Kapitola se zaměřuje na přiblížení tematiky této bakalářské práce, konkrétně na prostituci a sex byznys. Dále se zabývá jednotlivými druhy prostituce a legislativními úpravami zmíněné problematiky na území ČR. Tato kapitola je nedílnou součástí bakalářské práce, stává se přínosnou částí pro celkový obsah práce a pro správné uchopení dalších kapitol. A to právě z důvodu přesného definování základních pojmů, druhů prostituce a právních úprav, které jsou potřebné pro kvalitní zpracování dalších částí této práce.

1.1 Prostituce a sex byznys

Princip lidstva je založen na lidských potřebách. Mezi takové potřeby může patřit například potrava, domov či pocit sounáležitosti, ale také sexualita, která lidskou bytost doprovází již od dětských let. Je důležité vymezit, že pod pojem sexualita nespadá pouze samotný sex či pohlavní styk. Světová zdravotnická organizace (WHO) upřesňuje sexualitu jako „*souhrn stránek člověka jakožto sexuální bytosti, který obohacuje osobnost, zlepšuje její vztahy k lidem a rozvíjí schopnost sebelásky*“¹. Je možné říci, že společností uznávaný postup je najít si partnera či partnerku na dlouhodobý či dokonce celoživotní vztah, se kterou chce jedinec vybudovat rodinu a zázemí.

Z pohledu mladého člověka, hraje v mnoha případech velkou roli kariéra, kterou si mladý jedinec snaží vybudovat před začátkem rodinného života. Často v takových zmíněných případech naplňuje svou potřebu sexualitu buď známostí na jednu noc či prostitucí. Tento příklad, který je nastíněn, je jeden z mnohých, který tvoří klientelu prostituujících osob. Tato výdělečná činnost nás doprovází od počátku vývoje společnosti a vždy si ve společnosti uhájila své místo i přesto, že byla ve společnosti byla silně kritizovaná či se stala nelegální.²

V tuto chvíli je důležité přesnější vymezení pojmů, pomocí různých definic, které se během let různým způsobem vyvíjely. Dříve byla prostitutce brána jako absolutně nepřipustný čin, či dokonce hřích. Tento fakt potvrzuje výrok v knize od autora Brouka, který nám přibližuje absolutně nepřístupný pohled na tento jev. „*Prostituce značí oddání se hanebnému životu*“³ Z dnešního úhlu pohledu není prostituce brána jak hřích či aktivita absolutně nepřijatelná, ale společnost si je vědoma problematiky, která se k prostituci váže.⁴

Existuje mnoho definic, které upřesňují co termín prostituce znamená a jak ji dnešní společnost vidí.

¹ ŠÍDOVÁ, Mgr. Lucie. „Sexualita jako základní“ [online]. Březen 2018, , 18 [cit. 2021-10-23]. Str. 18 Dostupné z: https://www.freya.live/files_public/elfinder/sexualital.pdf

² Srov. ŠÍDOVÁ, Mgr. Lucie. „Sexualita jako základní“ [online]. Březen 2018, , 18 [cit. 2021-10-23]. Str 18-19 Dostupné z: https://www.freya.live/files_public/elfinder/sexualital.pdf

³ BROUK, Bohuslav. „Lidská duše a sex“. Praha: Odeon, 1992. ISBN 80-207-0406-X. Str. 51

⁴ Srov. Tamtéž, Str. 51

„Poskytování pohlavního styku resp. sexuálních služeb za úplatu – přitom úplata nemusí mít podobu pouze finanční, ale může mít i jinou formu např: získání výhody, poskytnutí protislužby, získání kompromitujících materiálů“⁵

„Poskytování služeb souvisejících s uspokojováním sexuálních potřeb zákazníka za úplatu nebo za jinou protislužbu.“⁶

Brouk přichází s dalším odlišným pohledem na prostituci, který se může zdát méně kritický či drastický. Nazývá prostituci jako „hodinové manželství“ Toto přirovnání obhájí tím, že žena se v manželství „zaprodává“ jednomu muži, zato prostitutka si udržuje svou svobodu a zaprodává se vícero mužům na určitý čas. Dále svou myšlenku rozvádí v definici ve, které tvrdí že prostituce je „*zištné využitkování sexuálního styku*“.⁷

Neexistuje přesná definice která by správně vymezila pojem „sex byznys“, proto byly využity odborné články organizace Rozkoše bez Rizika, pomocí kterých došlo k vymezení tohoto termínu. Tento pojem je důležitý pro správné uchopení tématu. Lze si ho představit jako pomyslný prostor, v něm se střetává nabídka sexuálních služeb s poptávkou. Do sex byznysu spadají veškeré nevyžádané jevy kriminálního charakteru. Mezi ně patří například: sexuální obtěžování, nákaza pohlavně přenosnými chorobami či drogová závislost.⁸

1.2 Druhy prostituce

Prostituce je velmi různorodá. Sexuální uspokojení za finanční obnos či odměnu lze nabídnout různými způsoby. Existuje několik druhů prostituce, které se dají rozdělit podle různých okolností či faktorů. Tato kapitola se zaměřuje na dělení z *hlediska prostředí*. Lze formulovat různá další rozdělení. Pro tuto práci je nejpřínosnější se blíže zabývat pouze zmíněným dělením. Mezi další dělení lze řadit dělení podle pohlaví. Jedná se o kritérium, které odlišuje prostituci z hlediska pohlaví na mužskou, ženskou a dětskou.

Dělení prostituce z hlediska prostředí

Kritériem je dělení dle prostředí, kde je činnost vykonávána. Je často náročné rozdělit konkrétní činnost dle tohoto dělení, z důvodu, že se jedná o širší spektrum. Dle tohoto rozlišení lze prostituci rozdělit na privátní, bytovou a hotelovou, dále barovou, eskort a pouliční.⁹

Privátní prostituce je z těchto zmíněných na pomyslné nejvyšší úrovni. Častokrát se zmíněné prostituující osoby nazývají „luxusní prostitutky“. Jedná se ve většině případů o ženy, které nabízejí své služby v bohaté vrstvě společnosti. V tomto případě se nejedná pouze o služby sexuálního charakteru, ale také reprezentaci, ku příkladu při společenských akcích. Prostituující osoby spadající do této kategorie, musí

⁵ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. „Prostituce, jako jedna z možných aktivit organizovaného zločinu“. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995. Str. 6.

⁶ MATOUŠEK, Old. a kol. „Metody a řízení sociální práce“. Praha: Portál, 2003. ISBN 978-80-7367-502-8 Str. 167

⁷ BROUK, Bohuslav. „Lidská duše a sex“. Praha: Odeon, 1992. ISBN 80-207-0406-X. Str. 51

⁸ Srov. ROZKOŠ bez RIZIKA- „O sex byznysu“ [online]. Zář 2015 [cit. 2021-10-25]. Dostupné z <https://www.poradna-rr.cz/o-sexbyznysu/>

⁹ Srov. URBAN, L., DUBSKÝ, J. „Sociální deviace“. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. Str. 133.

působit luxusním dojmem a na úrovni. Typickým charakteristickým znakem je, že nemají vysoké počty klientů.¹⁰

Bytová prostituce je vykonávána v soukromém prostředí, konkrétně v privátním bytě, kam si prostituující zvou své klienty. Jedná se o služby, které prostituující mohou vykonávat sami na sebe, či pod dohledem třetí osoby (také bývá označován výrazem „pasák“). Třetí osoba na první pohled chrání prostituující před násilím. Často se jedná právě o osobu, která nutí prostituující k sexuální činnosti pro vlastní zisk a pod výhružkou násilí. Prostituci lze dělat buď sama na sebe či „pod pasákem“ ve všech možných uvedených formách. Dle Chmelíka se jedná o jeden z nejnebezpečnějších druhů prostituce. Existuje mnoho důvodů k tomuto tvrzení, jedním z nich je, že se akt koná „za zavřenými dveřmi“. Často dochází k majetkovým ztrátám na prostituující osobě, či k fyzickému i sexuálnímu násilí. Dalším problémem, který nese bytová prostituce, je častá přítomnost dětí při aktu. Není výjimkou, že se jedná o soukromý byt prostituující osoby, který využívá pro bydlení a výchovu dětí.¹¹

U Hotelové prostituce jde o služby, které jsou na vyšší úrovni, například oproti pouliční prostituci, vykonávající se v hotelech. Typickými klienty tohoto druhu jsou cizinci. Není neobvyklé, že mezi prostituující, které se živí hotelovou formou prostituce, patří vysokoškolačky či ženy s vyšším vzděláním, které mají cizojazyčné schopnosti.¹²

Barová prostituce je označení pro druh prostituce, ke které dochází v „masážních“ salonech, strip-klubech či barech. Tyto podniky se nachází ve velkých městech. Velkou část prostituujících, vykonávajících činnost ve zmíněných podnicích, tvoří cizinky. V této kategorii lze nalézt mnoho patologických jevů kriminálního charakteru, jako například nucená prostituce, sexuální, psychické i fyzické násilí či kuplířství.¹³

Eskort je nejnovější forma prostituce. Jedná se o sexuální pracovnice, které jsou také nazývány „call girls“. Klient si vybere ze seznamu. Ten je v dnešní době nejčastěji uveden na internetu. S tímto aspektem se lze setkat také v časopisech. Klient si službu objedná a sjedná si setkání na určitém místě. Tento druh prostituce nese pro všechny účinkující v sex byznyse několik výhod. Celý obchod probíhá anonymně. Další výhodou je, že ženy nemusí služby nabízet na ulicích, tudíž je tato forma bezpečnější a vyhýbají se potenciálnímu násilí.¹⁴

Pouliční prostituce je jednou z nejnebezpečnějších forem prostituce. K tomuto druhu lze připsat přítomnost mnoha dalších patologických jevů, které ohrožují prostituující osoby i klienta. Mezi tyto jevy lze řadit přenos HIV a dalších pohlavně přenosných chorob, sexuální násilí, či drogové závislosti. Typickým aspektem, blíže charakterizujícím prostituci tohoto druhu, je nízká vzdělanost prostituujících osob.

¹⁰ Srov. CHMELÍK, Jan a kolektiv. „Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita“. Praha : Portál, 2003. Str. 63.

¹¹ Srov. CHMELÍK, Jan a kolektiv. „Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita“. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6. Str. 64.

¹² Srov. URBAN, L., DUBSKÝ, J. „Sociální deviace“. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. Str. 133.

¹³ Srov. Tamtéž. Str. 134.

¹⁴ Srov. MALINOVÁ, H., ŠÍDOVÁ, L. „Ženy poskytující placené sexuální služby“. In. NEDELNÍKOVÁ,

D. Metodická příručka pro výkon terénní sociální práce, Str. 108.

Zmíněné osoby jsou často uživatelé omamných látek, v mnoha případech se jedná o tvrdé drogy. S touto formou prostituce se lze nejčastěji setkat v pohraničí, nebo ve velkých městech. Dále se lze setkat u pouliční prostituce s nucenou sexuální činností či s kuplířstvím, kdy prostituující osoby (nejčastěji ženy) jsou nucené do sexuálních praktik různého rázu. Mezi „výhody“ pouliční prostituce lze zařadit levné sexuální služby. Ženy, nabízející se na ulicích, nemají ve většině případech nastavené hranice, proto další charakteristikou je povolnost prostituujících k různým sexuálním praktikám, které proběhnou v anonymitě a rychle.¹⁵

1.3 Právní úpravy prostituce a příbuzných jevů na území ČR

Jak již bylo v této práci zmíněno, prostituce doprovází svou existencí jednotlivé společnosti po dlouhou dobu. Častokrát je tento jev vnímán jako patologický. Může to být z důvodu, že je doprovázen několika dalšími, společnost negativně ovlivňujícími jevy. Nebo z důvodu, že je prostituce v některých případech sama vnímána jako jev, který společnost degraduje. Tuto tematiku se snaží jednotlivé státy ovlivnit a vymezit pomocí zákonů. Nejdříve je důležité si definovat jednotlivé přístupy k prostituci. Poté se tato podkapitola bude zabývat přístupem k prostituci v ČR.

Je důležité zmínit, že jednotlivé přístupy vymezují prostituci z několika důvodů. Jedním z nich je ochrana společnosti a dále ochrana osob v sex byznysu. Některé státy se snaží prostituci legislativně omezit či zakázat. Touto cestou se v minulosti vydávalo mnoho zemí, ale je zřejmé, že sex byznys nelze zakázat, a to z důvodu věčné poptávky. Pokud se na trhu sex byznysu bude nacházet poptávka po sexuálních službách, poskytovatelé budou mít dostatečnou motivaci doložit nabídku.¹⁶

1.3.1 Represivní přístup k prostituci

Represivním přístupem absolutně s prostituční činností nesouhlasí. Zakazuje ji a trestá osoby, které jsou součástí sex byznysu. Nejedná se pouze o prostituující osoby, ale také o osoby, které se zabývají organizací prostituce, nebo z tohoto aktu mají finanční zisk.¹⁷ Dříve tento přístup mohl působit jako zdařilý a často používaný, ale v tuto chvíli nelze přístup nazvat jako vhodný či úspěšně vymezující prostituci. Je nepřínosné, že tímto přístupem se prostituční scéna dostává do nelegální činnosti a prostituující nejsou žádným adekvátním způsobem chráněni zákony, již a to z důvodu, že oni jsou ti, co je porušují.¹⁸

1.3.2 Aboliční přístup k prostituci

Aboliční přístup přistupuje k prostituci takovým způsobem, že ji nezakazuje, ani nepovoluje. Tudíž neovlivňuje obecné dění v sex byznysu, ale

¹⁵ Srov. CHMELÍK, Jan a kolektiv. „Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita“. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6 Str. 64.

¹⁶ Srov. ROZKOŠ bez RIZIKA- „Legislativa a Sex byznys v ČR“ [online]. Září 2015 [cit. 2021-11-23]. Dostupné z https://www.poradna-rr.cz/o-sexbyznysu/legislativa-a-sexbyznys-v-cr/#_ftn1

¹⁷ Srov. TETOUROVÁ, Mgr Eva, „Parlamentní institut Možnosti postihu prostituce a činností s ní související v České republice“ [online]. Červenec 2011 [cit. 2021-11-23]. Dostupné z <https://www.piratskelisty.cz/upload/3018.pdf>

¹⁸ Srov. MITLÖHNER, M. „Erotika a paragrafy“. Praha: GRADA Publishing, 1999. ISBN 80-7169-691-9 Str. 94-95

zaměřuje se na konkrétní jevy, které prostituci doprovází. Tyto jevy jsou postižitelné a existují zákony, které je regulují. Mezi tyto, prostituci doprovázející, jevy lze řadit kuplířství, sexuální násilí, obchod s lidmi aj. Prostituce na území České republiky je vymezována právě aboličním přístupem.¹⁹

1.3.3 Reglementační přístup k prostituci

Reglementační přístup prostituci legalizuje a ošetřuje. S legalizací přichází mnoho dalších jevů, které prostituční scénu ovlivňují. Díky legalizaci se prostředí prostituce pozmění. Nejedná se již o kriminální a patologické činnosti. Prostituce je ovlivňována častými policejními kontrolami. Dále musí být prostituující registrována, pravidelně docházet na lékařské prohlídky. S reglementačním přístupem přichází pro prostituující mnoho nových povinností. Na oplátku jim tento přístup přináší právní systém, který je zahrnuje. Díky tomu se prostituční scéna pro ně stává bezpečnější.²⁰

V zemích, kde došlo k legalizaci prostituce, hrají velkou roli organizace, které se zaměřují na podporu a ochranu sexuálních pracovníků a pracovníc.²¹

ČR se řadí do seznamu zemí, které se ztotožňují s přístupem aboličním, proto není prostituce na území ČR ani povolená, ale ani zakázána. Tento fakt lze potvrdit například vyjádřením organizace Rozkoš bez Rizika, která situaci upřesňuje slovy „Podle současné legislativy, není prostituce ani povolena, ani zakázána.. Poskytování sexuálních služeb je tedy v jakémsi právním vakuu. V ČR se však dlouho hovoří o regulaci této profese speciálním zákonem, a to zákonem o regulaci prostituce“.²² Neexistuje zákon, který by celoplošně a obecně omezoval, zakazoval či nějakým jiným způsobem prostituci právně vymezoval. Prostituující osoby tudíž nemohou být za poskytování sexuálních služeb stíhány, pokud neposkytují či nenabízejí své služby v blízkosti škol, školských zařízení či vymezených oblastí, které jsou určeny pro děti a mládež. V tu chvíli se jedná o trestný čin „prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte.“ (§ 190 zákon č. 40/2009), dále nemohou být stíhány pokud neposkytují či nenabízejí sexuální služby na veřejných místech, kde je tato činnost výslovně zakázána obecní vyhláškou. V tomto případě se lze dopustit přestupku.²³

Právní úpravy v České republice se zaměřují na příbuzné jevy, které prostituci doprovází. Tyto činnosti jsou právně ošetřené a osoby, které je praktikují, mohou být trestně stíhané. Mezi tyto jevy lze řadit kuplířství či obchod s lidmi. Kuplířství je kriminalizováno zákonem „odst. 1): kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované

¹⁹ Srov. TETOUROVÁ, Mgr Eva, „Parlamentní institut Možnosti postihu prostituce a činností s ní související v České republice“ [online]. Červenec 2011 [cit. 2021-11-23]. Dostupné z <https://www.piratskelisty.cz/upload/3018.pdf> Str.2

²⁰ Srov. FENOMÉN, „Prostituce- legalizovat nebo kriminalizovat?“ [online] Květen 2009 [cit. 2021-11-23]. Dostupné z <https://www.stream.cz/fenomen/prostituce-legalizovat-nebo-kriminalizovat-171642>

²¹ Srov. MALINOVÁ, ŠÍDOVÁ In NEDĚLNÍKOVÁ „,Metodická příručka pro výkon terénní sociální práce“, Ostrava, MPSV, 2007. ISBN 978-80-86728-42-1. str. 110-111

²² ROZKOŠ bez RIZIKA- „Legislativa a Sex byznys v ČR“ [online]. Září 2015 [cit. 2021-11-23]. Dostupné z https://www.poradna-rr.cz/o-sexbyznysu/legislativa-a-sexbyznys-v-cr/#_ftn1

²³ Tamtéž, Srov.

jiným, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.“ (§ 189 zákon č. 40/2009 Sb.)

Obchod s lidmi je ošetřen zákonem, který zní „Kdo (dospělou osobu) za použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužívaje jejího omylu, tísně nebo závislosti, přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadrží, přijme nebo vydá, aby jí bylo užito: a) jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla, atd., nebo kdo kořistí z takového jednání, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let. Odst. (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, d) spáchá-li takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci“ § 168 zákona č. 40/2009 Sb.²⁴

Tato kapitola, která nese název „Osoby pracující v sex byznysu“ byla rozdělena do několika podkapitol. První z nich se zabývá vymezením pojmu prostituce, z různých úhlů pohledů. Dále se tato práce zaměřuje na druhy prostituce z hlediska prostředí. Poslední podkapitola se zabývá právními úpravami prostituce a jevů doprovázející prostituci na území ČR.

2. Problémové oblasti u pouliční prostituce

Druhá kapitola se zabývá pouliční prostitucí v souvislosti s problémovými jevy. Tato kapitola je velmi důležitá pro celkové uchopení vybrané problematiky, jelikož se jedná o jevy, které prostituci přirozeně doprovází. Pracovníci, kteří pracují s prostituujícími se běžně setkávají s těmito patologickými jevy. Ve většině případů sociální pracovníci neřeší jen prostituci jako takovou, ale také právě tyto problémové oblasti.²⁵

Pouliční prostituce je řazena do nejnebezpečnějších forem prostituce. Lze říci, že tuto formu by teoreticky mohla doprovázet vyšší míra problémových jevů, mezi které lze řadit například nucenou prostituci, násilí, obchod s lidmi, přenos pohlavních chorob či závislosti na návykových látkách, konkrétně na drogách. Proč je možné řadit pouliční prostituci do rizikovějších druhů prostituce, s vyšší přítomností těchto zmíněných nepříznivých jevů? Příčina se dá vysvětlit různými možnými způsoby. Jedním z nich je místo výkonu. Prostituující, kteří vykonávají sexuální placené služby, na ulici či v autech klientů, jsou v nejvyšším riziku a to v souvislosti s různými problémovými jevy.²⁶

Další příčinou, se kterou přichází organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, lze označit vyhlášky, které zakazují či omezují poskytování sexuálních služeb na vymezeném území. Prostor se stává „skrytým“ a páčání jakékoliv kriminální činnosti je pravděpodobnější.²⁷

²⁴ ROZKOŠ bez RIZIKA- „Legislativa a Sex byznys v ČR“ [online]. Září 2015 [cit. 2021-11-23]. Dostupné z https://www.poradna-rr.cz/o-sexbyznysu/legislativa-a-sexbyznys-v-cr/#_ftn1

²⁵ Srov. MALINOVÁ In MATOUŠEK O. aet al. „Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi“. 1.vyd. Praha, Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X Str. 251

²⁶ Chmelík, Jan a kolektiv. „Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita“, 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6 Str. 64

²⁷ Srov. MALINOVÁ In MATOUŠEK O. aet al. „Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi“. 1.vyd. Praha, Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X Str. 256-257

2.1 Násilí spojované s prostitucí

Již jak bylo zmíněno, pouliční prostituce doprovází násilí v různých formách. Jedním z důvodů je, že se jedná o nezlegalizovanou činnost, která dodává pachateli, který se chová násilnický k obětem a zároveň k prostituujícím, pocit nadřazenosti. V těchto případech nesmýšlí pachatelé morálně a lidsky a své činy si pravděpodobně ospravedlňují pocitem, že prostituující rovněž vykonávají aktivity, které nejsou, z pohledu většinové společnosti, morální či bezproblémové. Tento fakt lze potvrdit věčným debatováním o právních úpravách prostituce. Právě z těchto zmíněných důvodů musí poskytovatelé sexuálních služeb myslet v první řadě na své bezpečí a dělat veškerou činnost s opatrností.²⁸

Veškeré informace k typologii či dělení násilí, vykonávaného na prostituujících se vztahuje obecně k prostituci, ale pouliční prostituce si vysloužila titul „nejrizikovější“. Právě při tomto druhu se prostituující setkávají s těmito formami násilí častěji, než prostituující na privátech či v barech. Touto problematikou se také zabývá autorka Hulíková, která ve svém výzkumu uvádí, *„Na základě rozhovorů lze s určitou pravděpodobností říci, že skupinou více ohroženou fyzickým násilím se zdají být prostitutky na ulicích a že násilí v klubech není ve velkém tak zřetelné, prokazatelné.“*²⁹

Násilí, se kterým se při běžné práci musí poskytovatelé sexuálních služeb potýkat, lze rozdělit do několika kategorií.

1. *Psychické násilí* - psychický nátlak ve formě ponižování, obviňování, vyhrožování, nadávek...
2. *Fyzické násilí* – fyzické útoky jako například: kopání, bití, kousání, tahání za vlasy nebo ohrožování zbraní...
3. *Sexuální násilí* - donucování k sexuálnímu styku bez ochrany, k sexuálních praktikám, či znásilnění.
4. *Sociální násilí* - omezování osobní svobody, nemožnost odejít z práce, bránění v kontaktu s blízkými, odebrání osobních dokladů..
5. *Ekonomické násilí* - omezení přístupu k financím či odcizení financí..³⁰

2.2 Nucená prostituce a obchod s lidmi v sex byznysu

Tato podkapitola je zaměřena především na „třetí osoby“ v sex byznysu, kterými jsou organizátoři prostituce. Často se lze setkat s označením „pasák“, pod kterým prostituující pracují. Je důležité stanovit si rozdíl mezi organizací sexuálních a placených služeb, které jsou vynucené ze strany organizátora a organizací sexuálních a placených služeb, které jsou nevynucené nebo-li jedná se o dobrovolnou činnost prostituujících. V obou dvou případech jde o trestní čin. V případě, kdy organizátor donutí prostituující vydělávat prodejem svého těla pro svůj zisk se dle trestního práva

²⁸ Srov. ROZKOŠ bez RIZIKA, Brožura- „S Tebou ne!“, 2014, Str. 13-19

²⁹ HULÍKOVÁ T., KOCOUREK J., „Pilotní výzkum mezi zákazníky komerčních sexuálních služeb ve dvou příhraničních regionech ČR“, Říjen 2005, IOM- mezinárodní organizace pro migraci, Str.19

³⁰ Srov. STŘELKOVÁ M, POLÁKOVÁ J, ROZKOŠ bez RIZIKA, „Reflexe násilí v sex byznysu a možnosti řešení“ [online], Červenec 2015 Dostupné z <https://rozkosbezrizika.cz/reflexe-nasili-v-sexbyznysu-a-moznosti-reseni/>

jedná o „obchodování s lidmi“. V druhém, zmíněném případě kdy se jedná o organizaci dobrovolné prostituce se jedná dle trestního práva o kuplířství.³¹

V tuto chvíli je důležité si upřesnit, co obchod s lidmi je a co všechno zahrnuje. „Jedná se o proces zahrnující porušování téměř všech lidských práv – právo na život, svobodu, důstojnost či volnost pohybu“³². Obchodování s lidmi má mnoho různých forem- jako například nucená práce, nucené sňatky, nucená kriminální činnost či nucená prostituce. Obětí obchodu s lidmi může být kdokoliv – muži, ženy nebo děti.³³ . Tato podkapitola se prvotně zaměřuje na jednu konkrétní formu obchodu s lidmi a tou je nucená prostituce. V tomto případě se nejčastěji stávají oběťmi ženy.

V mnoha případech osudy prostituujících, kteří jsou do poskytování sexuální služeb nuceni, začínají tím, že si tuto formu výděлку zvolí z vlastní vůle, tedy dobrovolně. Často je uchváti velmi zajímavé pracovní podmínky a finanční ohodnocení, které nejsou dodrženy a poté nemají svobodnou možnost volby k ukončení kariéry v sex byznysu. Dále často dochází ke klamání ze strany třetí osoby, kuplíře. Ženám z jejich strany dochází k falešným projevům lásky a k plánování společné budoucnosti. U této varianty prostituujícím často dochází realita velmi pomalu a nepřipouští si, že je jejich vlastní partner nutí do prostituce a že s nimi obchoduje. Tato realita je doprovázena často psychickým, fyzickým i sexuálním násilím, okrádáním a nucením do aktivit různého charakteru.³⁴

2.3 Přenos HIV a jiných pohlavních chorob

Šíření pohlavních chorob patří mezi další negativní jevy, které obecně prostituci doprovází. Odůvodnit si tento fakt lze střídáním sexuálních partnerů, s kterými prostituující mají nechráněný pohlavní styk a dochází k šíření pohlavních chorob. Z tohoto důvodu se prostituující řadí mezi rizikové skupiny, u kterých se vyskytuje a dochází k šíření pohlavních chorob.³⁵

Mezi tyto choroby je možno řadit HIV, kapavku, syfilis, kvasinky herpes (opar), muňky („filcky“), žloutenka typu A,B,C. Tato infekční onemocnění se přenáší krví, slinami, sliznicí či spermatem. Tento fakt osvětluje, proč lze řadit do rizikových skupin právě prostituující, či drogově závislé aj. Typickými projevy pohlavních onemocnění jsou vyrážky, vředy, pálení při močení aj. V případě HIV nákazy se jedná o horečku, bolest hlavy, svalů, kloubů, zánět nosohltanu. Pokud při nákaze HIV nedojde k léčbě může dojít k selhání obranyschopnosti, v tomto případě se jedná o onemocnění AIDS.³⁶

³¹ Srov. HAVELKOVÁ B., HANČILOVÁ B. „Co s prostitutí?“ Veřejné politiky a práva osob v prostituci Praha: 2014 Str. 99-104

³² LINHÁRTOVÁ,K. „Proces obchodování s lidmi, kde , jak a proč k těmto zločinům dochází, Záhř 2008. Str. 2

³³ Srov. STRÍTECKÝ V., TOPINKA D., „Obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování v teorii a v praxi“ La strada, Praha: 2013, ISBN 978-80-87558-11-9 Str. 11-14

³⁴ Srov. LA STRADA ČR o.p.s, „Obchodování se ženami a nucením prostituce- podklady pro prevenční lekce“ Březen 2006, Str. 3-5

³⁵ Srov. WEISS, Petr et al. „Sexuologie“. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-8-247-2492-8. Str. 579-582

³⁶ Srov. KOJANOVÁ, M., „Praktické informace o pohlavně přenosných infekcích“, Státní zdravotní ústav, Olomoucký kraj, 2011 str. 1

Přenosem HIV a jiných pohlavních nemocí nejsou ohroženi pouze prostituuující, ale také samozřejmě klienti. Dále je důležité podotknout, že 90% mužů, kteří se stávají klienty, je zadaných, tudíž jsou ohroženy i jejich partnerky.³⁷

Mezi další rizikové skupiny lze řadit homosexuálně orientované jedince, drogově závislé a jedince, kteří střídají sexuální partnery a praktikují nechráněný sex.³⁸

Ve chvíli, kdy u prostituuující došlo k rizikovému sexu je důležité věnovat pozornost zdravotnímu stavu. Pokud se u dotyčného projeví některý z příznaků, typický pro pohlavní nemoci, je důležité se vyvarovat pohlavnímu styku, aby nedošlo k šíření infekce a neprodleně vyhledat lékaře-venerologa. Vyhledání venerologa je vhodné vždy, když dojde k rizikovému pohlavnímu styku či jinému kontaktu s rizikem nákazy, již z důvodu, že příznaky se nemusí vždy dostavit.³⁹

Co se týče šíření samotné nákazy u pouliční prostituce, lze obecně říci, že se jedná o nejnebezpečnější a nejrizikovější formu prostituce, ke které se pojí mnoho kriminálních a patologických činů, jako například nucená prostituce, násilí, drogová závislost. Po zaměření se na problematiku nákazy a šíření pohlavních chorob, má pouliční prostituční scéna potenciálně nejvyšší riziko. Toto tvrzení lze vyvodit chaosem a špatnými podmínkami na ulici, které jsou doprovázeny nedostatkem edukace pouličních prostituuujících, špatnými pracovními podmínkami či nebezpečím, které je pro tento typ prostituce typické a od kterého se odvíjí vyšší rizika jako častější sexuální aktivity bez ochrany, užívání návykových látek či nucená sexuální aktivita.⁴⁰

2.4. Závislost na drogách

Mezi jednotlivými druhy deviantního chování, do kterých je možné řadit například prostituci, násilí či drogovou závislost, lze hledat vztahy a provázání. Ani drogová závislost a prostituce nejsou výjimkou. Jedná se o dva patologické jevy, které se velmi často ruku v ruce doprovází. Velmi často se jedná o příčinu prostituce, či naopak důsledek. Slovy „příčina“ je myšlen důvod, proč se vydat touto cestou. Mnoho prostituuujících, jak již bylo zmíněno, jsou drogově závislí. Často se přiklání na cestu sex byznysu z nedostatku finančních prostředků na drogy, bez kterých si běžný život neumí představit. S tímto jevem se nejčastěji se lze setkat u pouliční prostituce. Co se týče důsledku, je tím myšlena část prostituuujících, kteří se pro tuto cestu rozhodli z jiného možného důvodu a byla pro ně tato skutečnost tak nepřijatelná, že si psychickou bolest „lčili“ právě užíváním drog. V tu chvíli lze tento jev označit jako důsledek prostituce.⁴¹

Další problematikou, která vyplývá z interakce drog a prostituce, je využívání návykových látek jako donucovacího prostředku k povolnějšímu chování

³⁷ Srov. MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P. a KOLÁČKOVÁ, J. „Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi“. Praha: Portál, 2005. str. 255-258.

³⁸ Srov. WEISS, Petr et al. „Sexuologie“. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-8-247-2492-8. Str. 579-582

³⁹ Srov. Tamtéž, str. 1

⁴⁰ Srov. CHMELÍK, Jan a kolektiv. „Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita“. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6 Str. 64.

⁴¹ Srov. ŘEZNÍČEK, Matouš a Univerzita Karlova. „Systemická prevence sociálních deviací I: úvahy, možnosti, hypotézy“. Praha: Karolinum, 1994. ISBN 80-7066-933-0 Str.76

prostituujiících. „Drogy bývají často podávány za účelem manipulace s obětí. U mladých žen se jejich podáním snižují zábrany a ony se pak stávají k prostituci ochotnějšími. Později se jim někdy přidávají různé posilující a povzbuzující drogy, jako amfetaminy, kokain a podobně.“⁴²

Tato kapitola, která se zabývala rizikovými oblastmi u pouliční prostituce, byla rozdělena do čtyř částí. Každá část se zabývala jedním konkrétním problémem, který pouliční prostituci běžně doprovází. Jedná se o patologické jevy, jako násilí spojené s prostitucí, obchod s lidmi a nucená prostituce, rizika nákazy a přenosu HIV a dalších pohlavních chorob v sex byznysu a drogovou závislost, která doprovází prostituci. Tato kapitola byla přínosná pro přiblížení pouliční prostituční scény a jevů, které ji běžně doprovází.

3. Sociální práce s prostituujiícími

Třetí a poslední kapitola teoretické částí se zabývá sociální prací s prostituujiícími. Sociální práce s cílovou skupinou neznamena pouze řešení konkrétních problémů, které souvisí s prostitucí. K prostituci, jak již bylo zmíněno, se váže mnoho dalších jevů, které ji přirozeně doprovází. Sociální pracovník, který se zabývá pomocí a podporou prostituujiících se stává pro tuto cílovou skupinu podporou v mnoha situacích. Mezi tyto situace lze řadit násilí páchané na prostituujiících, nucenou prostituci, závislost na drogách či nákazu a přenos pohlavních chorob. Veškeré zmíněné problematiky byly detailně rozebrány ve druhé kapitole. Tato kapitola bakalářské práce se bude zabývat jednotlivými přístupy a metodami, které využívají sociální pracovníci zabývající se zmíněnou cílovou skupinou. Poslední část kapitoly je zaměřená na přiblížení vybraných organizací, které podporují prostituujiící v nelehkých situacích.⁴³

3.1. Přístupy

Pro začátek je důležité zmínit, že prvotním problémem je navázání jakéhokoliv kontaktu s prostituujiícím. Poskytovatelé sexuálních služeb mají často problém s důvěrou a nevěří, že by jim někdo chtěl opravdu pomoci či hledat společně řešení v situaci, kterou prochází. Základní motivaci pro potenciální klientku či klienta upřesňuje Malinová. Tvrdí, že základním motivem pro prostituujiící osobu je dostat něco potřebného zadarmo. Konkrétně se může jednat o motivaci přes zdravotní stránku klientky například: testování na přenosné choroby či ochranné pomůcky. Ve chvíli, kdy je kontakt navázán, lze přistupovat ke klientce různými přístupy, přesněji zmírňováním škody nebo resocializací.⁴⁴

3.1.2 Harm Reduction / Zmírňování škod

Přístup, který nese název Harm Reduction, nebo-li zmírňování škod je označován jako nejefektivnější přístup. Zabývá se prevencí, upozorňováním na jednotlivé patologické jevy a jejich důsledky. Harm Reduction lze označovat za nejefektivnější přístup již z důvodu, že není finančně náročný a jednotlivé

⁴² Tamtéž, str. 56

⁴³ Srov. MALINOVÁ In MATOUŠEK O. aet al. „Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi“. 1.vyd. Praha, Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X Str. 251

⁴⁴ Tamtéž, Srov. Str. 259

preventivní programy, které spadají pod Harm Reduction, přinesly mnoho pozitivit pro sociální práci a pro klienty.⁴⁵

Do přístupu Harm Reduction lze zařadit dle Malinové:

- *Prevenci pohlavně přenosných infekcí*
- *Prevenci sociálního propadu* -konkrétně se jedná o prevenci ztráty statusu občana, který je spojen se zákonem stanovenou minimální mírou společenských závazků- má v pořádku doklady, má kde bydlet, platí zdravotní pojištění
- *Prevenci kriminality*, do této kategorie lze řadit obě dvě možné situace – klient či klientka se stává pachatelem kriminálních činů či obětí kriminálních činů různého charakteru.
- *Prevenci, případně i zprostředkování léčby závislosti* do této kategorie primárně řadíme závislost na drogách, ale lze řadit i závislost na automatech
- *Podpora a pomoc klientkám/klientům* – Obecně se jedná o jakoukoliv pomoc, která vede ke zlepšení životní situace klientky či klienta, konkrétně lze do této kategorie řadit pomoc s utvořením rodinného zázemí pro děti⁴⁶

3.1.3. Resocializace

Hlavním záměrem resocializace je najít v klientce či klientovi dostatek motivace k ukončení činnosti v sex byznysu, dále zahrnuje co nejmírnější návrat do běžného života. Častokrát klientky či klienti s touto myšlenkou (skončit s prostitucí) v sobě zápasí, ale v mnoha případech sami tuto situaci neovládají, již z důvodu, že si neumí představit budoucnost bez financí, které jim prostituce přináší. Mezi nejčastější motivace pro tuto cílovou skupinu jsou děti, rodina, únava, znechucení násilí v sex byznysu...⁴⁷

Pokud přijde klientka či klient s prosbou o pomoc k návratu do života bez prostituce, sociální pracovník v tu chvíli využívá právě přístup resocializace, který napomáhá této cílové skupině k úspěšnému ukončení prostituční činnosti. Malinová tvrdí, že v první řadě je důležité se zaměřit na budoucí práci, tudíž je důležité klást důraz na klientky či klienta přednosti, pracovní zkušenosti a vzdělání a dle toho vybírat vhodné zaměstnání. V mnoha případech prostituující nemají dlouhodobý pevný vztah, proto je důležité připustit si, že se v tuto chvíli mohou spoléhat pouze na sebe. Ve většině případů mají klientky či klienti základní vzdělání a často je s výběrem vhodného zaměstnání problém. Dalším problémem v resocializaci prostituujících je, že jsou zvyklé na určitý luxus, který se jim během života dostával- hezké oblečení, drahá kosmetika, cigarety.. Tato fakta jsou pro většinu natolik demotivující, že se k prodeji vlastního těla mnoho z nich vrátí, či se ani nepokusí o změnu výdělečné činnosti. Další problémovou oblastí v procesu resocializace je nudný stereotyp, který bývalí prostituující zažívají po přechodu k jinému zaměstnání

⁴⁵ Srov. MALINOVÁ In MATOUŠEK O. aet al. „Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi.“ 1.vyd. Praha,Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X Str.259-260

⁴⁶ Srov. MALINOVÁ In MATOUŠEK O. aet al. „Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi.“ 1.vyd. Praha,Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X Str.259-260

⁴⁷ Tamtéž, Srov. Str. 260-262

a životnímu stylu. Často se vrací k prostituční činnosti za adrenalinem a pocitem nevšedního života.⁴⁸

Resocializace jak již bylo zmíněno, je velmi náročná z různých úhlů pohledů a je důležité nezapomenout na bezpečí sociálního pracovníka. Velmi často volba činnosti prostituujících nezávisí na svobodné vůli, jejich osud je doprovázen násilím a nucenou prostitucí. Této problematice se věnuje organizace La Strada, která se specializuje na podporu obětí obchodu s lidmi. Ve chvíli, kdy sociální pracovník přijde do kontaktu s klientem či klientkou této charakteristiky je důležité dbát na své i klientovo zdraví a vyhledat odbornou pomoc, která klientce či klientovi poskytne odbornou pomoc. K nebezpečí se sociální pracovník může dostat ale i jinými možnými způsoby, ne pouze u případů obchodu s lidmi a nucenou prostitucí. Například se jedná o situace, kdy pomáhá prostituujícím k resocializaci a poté se klient(ka) navrátí k původnímu řemeslu a životnímu stylu. Často je v této chvíli odhalena identita sociálního pracovníka, proto je doporučeno pracovat ve skupinách sociálních pracovníků.⁴⁹

3.2. Metody

Metody, které se vážou k sociální práci s prostituujícími, se odvozují od místa, kde sociální práce probíhá. Každé prostředí nese různá specifika a dle toho lze rozdělit metody sociální práce s prostituujícími na streetwork, práci v prostředí, kde prostituující vykonávají své služby (například bary, hotely, priváty..) a institucionální pomoc. Každá metoda nese určité charakteristické znaky.⁵⁰

3.2.1 Streetwork

Jedná se o metodu, kterou lze nazvat také terénní sociální prací. Bednářová definovala streetwork tímto možným způsobem „*Streetwork představuje práci zaměřenou na cílové skupiny, vykonávanou v jejich sociálním prostředí. Součástí streetworku je mapování terénu z různých předem stanovených specifických hledisek, vyhledávání rizikových skupin, navazování vztahu s klientem (první kontakt) a případné prohlubování vztahu.*“⁵¹ Z toho vyplývá, že nejpodstatnější údel této metody je dostat se do přirozeného prostředí rizikové skupiny, v tomto případě do přirozeného prostředí prostituujících. V mnoha případech se jedná o ulici, která je místem výkonu pro pouliční prostituující, ale také může jít o kluby, hotely či priváty. Dále je důležité navázat prvotní kontakt s jedinci z cílové skupiny a představit jim služby, které jim může sociální organizace či sociální pracovník poskytnout. Častou náplní setkání je testování na pohlavně přenosné choroby. Dále je důležité zmínit, že streetwork s prostituujícími spočívá v mnoha dalších aktivitách, které zmiňuje Malinová:

⁴⁸ Srov. MALINOVÁ In MATOUŠEK O. aet al. „Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi“. 1.vyd. Praha,Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X. Str. 260-262

⁴⁹ Tamtéž, Srov. Str. 260-262

⁵⁰ Srov. MALINOVÁ In MATOUŠEK O. aet al. „Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi“. 1.vyd. Praha,Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X. Str. 262

⁵¹ BEDNÁŘOVÁ, PELECH, „Slabikář sociální práce na ulici, supervize,streetwork a financování“, Brno, 2003, ISBN 80-7239-148-8 Str. 44

- *Distribuce informací mezi klienty a klientky* – kontakt na instituce, poradenství
- *Distribuce zdravotnických služeb* – venerologické, gynekologické vyšetření
- *Monitoring prostředí* – ve kterém dochází ke střetu nabídky a poptávky po sexuálních placených službách ⁵²

Existují různá pravidla, které je vhodné při streetworku a navazování kontaktu dodržovat. Tyto pravidla stanovují jak na potenciální klienty a další členy sex byznysu působit co nejprívětivěji. Mezi tyto pravidla lze řadit:

- Představit se, vysvětlit s jakým úmyslem přicházím
- Zdůrazňování důvěryhodnost poskytovatele sociálních služeb
- Nezasahujeme do běžných činností, služby organizací jsou nabízeny ve volných chvílích
- Představíme a nabídneme ochranné pomůcky, které organizace nabízí
- Předání kontaktu na organizaci a upřesnění, co organizace může poskytnout a s čím může pomoci
- Naslouchání ⁵³

3.2.2 Práce v podnicích, kde prostituující činnost vykonávají

Jde o metodu sociální práce, která také probíhá v „terénu“, konkrétně v podnicích, kde jsou sexuální služby nabízeny a poskytovány. Poradenství, v různých formách potřebuje téměř většina prostituujících. Navázání kontaktů s prostituujícími v podnicích, je ve většině případů těžké a náročné. Počáteční problém nastává v tom, dostat se do bližšího kontaktu s potenciálními klienty. Majitelé podniků často nechtějí sociální a terénní pracovníky vpustit do klubu, pravděpodobně ze strachu, že přítomnost pracovníků naruší chod a důvěryhodnost podniku, či že dojde k úniku informací. Lze se setkat i s jiným přístupem. Jsou i majitelé, kteří ocení přítomnost sociálních a terénních pracovníků, již z důvodů testování prostituujících a potvrzení zdravotní způsobilosti, na kterých si některé podniky zakládají. Tento přístup se stává spíše výjimečným. Pokud se nelze do zařízení dostat, sociální pracovníci navazují kontakt před podniky, či poskytovatelé sexuálních služeb kontaktují organizaci a pracovníky z vlastní vůle. Dále dochází k navazování kontaktu po telefonu a to nejčastěji u eskortního druhu prostituce. Nejeфективnější šíření povědomí o poradenství a službách, které organizace poskytuje, je pomocí samotných klientek a klientů, kteří si informace předávají. ⁵⁴

3.2.3 Institucionální pomoc

Institucionální pomocí lze označit zařízení, které klientkám a klientům poskytuje potřebné služby pro zlepšení životní situaci a prevenci, konkrétně se jedná

⁵² MALINOVÁ In MATOUŠEK O. aet al. „Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi“. 1.vyd. Praha,Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X Str. 262-263

⁵³ MALINOVÁ In MATOUŠEK O. aet al. „Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi“. 1.vyd. Praha,Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X Str. 113

⁵⁴ Srov. MALINOVÁ In MATOUŠEK O. aet al. „Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi“. 1.vyd. Praha,Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X Str. 263-264

o zdravotní, psychosociální a další služby. Z důvodu, že většina prostituujících jsou ženy, je velmi přínosné aby v zařízení pracovaly ženy. Dále je důležité, aby se klientky v prostředí cítily příjemně a přicházely s pocitem, že jim někdo bude ochoten pomoci v mnoha ohledech. Sociální pracovníce by měla mít široké spektrum zaměřenosti, jelikož s klientkou řeší mnoho různorodých problémů, do kterých lze řadit legislativní záležitosti, zdravotní problémy či starosti z osobního života. Často se jedná o okolnosti týkající se rodinného života a výchovy dětí. V mnoha případech se stává zařízení pro klientky jediným místem, kde dokážou mluvit o svých problémech, proto je důležité aby sociální pracovníce byla empatická a otevřená. Sexuální pracovníce často prošly velmi nepříjemnými situacemi a jsou velmi citlivé na neférové jednání, nevyžádané rady, či odsuzování za jejich zaměstnání. Již z tohoto důvodu je potřeba s klientkou jednat na rovinu, s dobrým úmyslem a bez předsudků.⁵⁵

3.3 Organizace a služby zabývající se prostitucí v ČR

Na území ČR se lze setkat hned s několika organizacemi, jejichž cílovou skupinou jsou právě prostituující. Tyto organizace se zaměřují na zmírňování škod způsobených prací v sex byznysu, Mezi tyto škody lze řadit poškozené vztahy s příbuznými, či správná motivace k ukončení prostituční činnosti. V neposlední řadě organizace poskytuje klientkám a klientům zdravotní služby, do kterých lze bezesporu řadit testování na pohlavní choroby či odborné poradenství a sociální služby. Pro bližší specifikaci byly vybrány tři konkrétní organizace, zabývající se zmíněnou problematikou. Jedná se o organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, La Strada a Magdala. Každá ze zmíněných organizací se se svými specifiky může lišit, ale přinejmenším jedno je pojí, snaha pomoci prostituujícím.

3.3.1 ROZKOŠ bez RIZIKA

ROZKOŠ bez RIZIKA (dále jen R-R) je nestátní, nezisková organizace, jejichž posláním je zlepšovat postavení sexuálních pracovníků a pracovníků ve společnosti, dále se zabývá prevencí, jako prostředkem k ochraně veřejného zdraví na území ČR.

Mezi cíle R-R lze řadit:

- *zmenšit rizika* - postihující zvláště ohrožené skupiny lidí, a to zejména u osob poskytujících placené sexuální služby, dále ostatních osob působících v prostituční scéně ohrožených rizikovým způsobem života, a to nejen rizikovým sexuálním chováním
- *zplnomocnit* - posilovat klienty/ky k vytváření vlastních limitů a hranic při práci v sex byznysu i v osobním životě;
- *prosadit práva* osob poskytujících placené sexuální služby
- *podpořit respekt* k osobám, které poskytují placené sexuální služby, a zároveň předcházet stigmatizaci, kterou s sebou tato práce přináší.⁵⁶

⁵⁵ Srov. MALINOVÁ In MATOUŠEK O. aet al. „Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi“. 1.vyd. Praha, Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X, Str. 264-265

⁵⁶ ROZKOŠ bez RIZIKA- „O Nás“ [online]. Září 2015 [cit. 2021-12-09]. Dostupné z <https://rozkosbezrizika.cz/kdo-jsme/>

Organizace R-R je aktuálně rozšířená do 12 krajů v ČR. Podporuje cílovou skupinu různými možnými formami. Pravděpodobně nejefektivnější je terénní služba, kdy se pracovníci vydávají do přirozeného prostředí prostituujiících. Terénní služba je obohacena mobilní ambulancí, která je určena k poskytnutí vyšetření, nejčastěji gynekologických a testováním na pohlavně přenosné choroby, včetně HIV. Této problematice, která je často s prostitucí spojovaná, se také dlouhodobě věnují a snaží se rizika nákazy zmírnit. Dále R-R poskytuje odborné sociální poradenství, právní informace a již zmíněné zdravotní služby.⁵⁷

3.3.3 Magdala

Jedná se o poradnu, která je součástí sociálních služeb arcidiecézní charity. Poradnu Magdala lze využít na území celé ČR. Magdala se soustředí na násilí v různých formách, mezi ně patří násilí v blízkých vztazích, zneužívání, ale také obchod s lidmi. Poradna Magdala poskytuje svým klientům psychoterapii, právní poradenství, odborné sociální poradenství, sociálně- terapeutické poradenství, sociálně-právní poradenství a ubytování v režimu utajení, které je určené nejčastěji osobám, které jsou v nebezpečí, například se jedná o situaci, kdy se ženy rozhodnou opustit partnera, který je násilnický vůči ženě a dětem.⁵⁸

Tyto služby poskytuje v rámci terénních i ambulantních služeb. Magdala tvoří také mnoho programů, které se zaměřují na prevenci násilí v různých formách. Dále se organizace specializuje na pomoc obětem obchodu s lidmi, do kterého lze bezesporu řadit nucenou prostituci. Proto je možné říci, že k sexuálním pracovníkům či pracovnícím organizace Magdala přistupuje ve většině případů jako k obětem.⁵⁹

3.3.4 Spolek Ulice- Plzeň

Jedná se o sociální službu, která se zaměřuje na problematiku prostituce a drogové závislosti. Spolek Ulice- Plzeň poskytuje sociální a zdravotní služby pro osoby v sexbyznysu a drogově závislí. Tato organizace provozuje tři základní programy

- Terénní program Ulice - terciární prevence drogových závislostí a prostituce
- Substituční centrum Plzeň - léčba opiátových závislostí
- AMT S-Komplex - adiktologický multidisciplinární tým

Své služby poskytuje spolek také v rámci terénní služby. Hlavní myšlenkou „terénu“ je provádění terénních služeb u osob závislých na nelegálních návykových látkách v oblasti pouliční, klubové a privátní prostituce. Využívají při práci přístup, který je založen na snižování rizik. Tyto služby jsou anonymní a bezplatné a Spolek Ulice- Plzeň je poskytuje v Plzni, na Rokycansku, v Klatovech a Přešticích.⁶⁰

⁵⁷ Tamtéž, Srov. Dostupné z <https://rozkosbezrizika.cz/kdo-jsme/>

⁵⁸ Srov. Magdala- „Poradna Magdala“ [online]. 2021 [cit. 2021-12-09]. Dostupné z: <https://praha.charita.cz/sluzby/magdala>

⁵⁹ Tamtéž, Srov. Dostupné z: <https://praha.charita.cz/sluzby/magdala>

⁶⁰ Srov. Spolek Ulice Plzeň – „Ulice“ [online]. Leden 2014 [cit. 2021-12-09]. Dostupné z <https://www.ulice-plzen.com/>

Teoretická část byla rozdělena do tří hlavní hlavních kapitol. První kapitola označená „Osoby pracující v sex byznysu“ byla určena k zorientování se v problematice. Tato kapitola byla rozdělena do tří podkapitol. První podkapitola byla označena jako „Prostituce a sex byznys“ a byla určena k definování pojmu prostituce z různých úhlů pohledů. Druhá podkapitola se zabývá druhy prostituce, rozděleny podle prostředí, kde jsou sexuální služby vykonávány. Třetí podkapitola se zabývá právními úpravami prostituce v ČR.

Druhou kapitolou teoretické části jsou problémové oblasti u pouliční prostituce. Konkrétně se jedná o jevy jako násilí spojované s prostitucí, nucenou prostituci a obchod s lidmi, dále přenos HIV a jiných pohlavních chorob a závislost na omamných látkách. Tato kapitola je stěžejní pro komplexní zmapování určené problematiky, z důvodu, že tyto zmíněné jevy se k prostituci přirozeně vážou.

Poslední a třetí kapitola se zabývala sociální prací s prostituujícími. Konkrétně řečeno jednotlivými přístupy a metodami, které se využívají při práci s touto cílovou skupinou, také konkrétními organizacemi a službami, které se zabývají prostitucí na území ČR.

Praktická část

1. Cíl výzkumného šetření

Cílem výzkumu mé bakalářské práce je zjistit jaká jsou specifika sociální práce s prostituuujícími. Konkrétně řečeno, co je stěžejní pro tuto práci a co ji charakterizuje. Jedná se o organizace ROZKOŠ bez RIZIKA České Budějovice, ROZKOŠ bez RIZIKA Praha, Magdala – Arcidiecézní charita a projekt Viktorie – Streetwork Český Kru mlov. Toto porovnání bude provedeno ve třech tematických okruzích.

1. zmapování odlišných pohledů a přístupů sociálních pracovníků, zastupující jednotlivé organizace, k poskytovatelům sexuálních služeb.

2. Nahlédnutí do rizikovosti a četnosti problémových oblastí doprovázející sexuální pracovníky při poskytování služeb.

3. Charakteristika sociální práce s prostituuujícími v praxi, v porovnání s teoretickými základy. Konkrétně týkající se jednotlivých přístupů a metod ke zmíněné cílové skupině.

Cílem tedy je načerpat dostatečné množství informací od respondentek pro vyhodnocení výzkumu, nalezení odpovědí na hlavní výzkumnou otázku, doplňující otázky, interpretováním odpovědí podle tematických okruhů a prodiskutování.

A to prostřednictvím kvalitativního výzkumu, konkrétně formou polostrukturovaného rozhovoru. V tuto chvíli dojde k teoretickému specifikování obou dvou zmíněných pojmů.

2. Metodologie

Tato kapitola se nese v duchu příprav a dostatečného popsaní veškerých potřebných informací o výzkumu k provedení praktické části této bakalářské práce.

2.1 Popis výzkumné metody

Pro zpracování praktické části mé bakalářské práce jsem zvolila kvalitativní výzkum formou polostrukturovaného rozhovoru. Tuto formu zpracování jsem upřednostnila z několika možných důvodů. Hlavním důvodem je, že je nejvhodnější pro provedení šetření, které jsem si zvolila. Cílem je zaměřit se na konkrétní data, které získám od respondentů a porovnat je. Jako další důvod bych uvedla pružnost polostrukturovaného rozhovoru, který dodává celému výzkumu možnost otevřenosti a prostoru pro veškerá data. Co se týče zvolených otázek a okruhu, byly využity jako osnova, která držela chod rozhovoru, ale zároveň se každý z rozhovorů vyvíjel různým a přirozeným způsobem, tento fakt lze odůvodnit pružností polostrukturovaného rozhovoru. V tomto výzkumu bylo provedeno šest rozhovorů se sociálními pracovníky.

2.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Jako výzkumný vzorek jsem zvolila sociálního pracovníka či pracovníci, kteří v tuto chvíli pracují v některé ze zmíněných organizací, zabývající se problematikou

prostituce. Organizace, kterých se tento výzkum týká (ROZKOŠ bez RIZIKA České Budějovice, Projekt Viktorie- streetwork Český Krumlov, Magdala Praha, ROZKOŠ bez RIZIKA Praha) byly vybrány z důvodu, že se zabírají cílovou skupinou, která odpovídá problematice, které se věnuje má bakalářské práci. Výběr respondentů nebyl podroben dalším kritériím. Sociální pracovníci působí v různých okresech po celé ČR, tato skutečnost může výzkum zkvalitnit, jelikož není ohraničen prostorem a nezaměřuje se na jedno konkrétní místo. Podstatou tohoto šetření je načerpat dostatek informací pro získání odpovědí na hlavní výzkumnou otázku a doplňující tematické otázky.

2.3 Struktura rozhovoru

Pro shrnutí – jedná se o polostrukturovaný rozhovor, se sociálními pracovníci, které byly vybrány dle zkušeností a kompetencí, které jsou vázány k problematice prostituce v oblasti sociální práce. Chod rozhovoru je ovlivněn hlavní výzkumnou otázkou a doplňujícími otázkami. Dále je rozhovor přirozeně rozdělen do tří tematických okruhů, pro které jsou připravené jednotlivé podotázky, které jsou využity ke směřování rozhovoru cestou, kterou uznávám v danou chvíli za nejvhodnější pro získání potřebných dat.

Tematické okruhy:

- Okruh I. - Filosofie a přístup organizace k sexuálním pracovníkům/ pracovnícím

Jak dlouho pracujete s poskytovateli sexuálních služeb?

Jak probíhá Váš běžný den v práci?

Jak byste popsala filosofii organizace, ve které působíte?

- Okruh II. - Sociální práce s prostituujícími v praxi v porovnání s teoretickými základy

Co je hlavní myšlenkou sociální práce s poskytovateli sexuálních služeb v praxi?

Jak byste definovala sexuální pracovníci?

Jakou formu pomoci nejčastěji sexuálním pracovnícím poskytujete?

Jaké teoretické přístupy a metody používáte při práci s prostituujícími?

- Okruh III. - Rizikové oblasti a problémové jevy doprovázející prostituci

Jaké nejčastěji problémové jevy jsou doprovázeny prostitucí?

Lze pouliční prostituci nazvat jako nerizikovější, proč?

Myslíte, že tyto jevy doprovází prostituci z důvodu, že se jedná o nezlegalizovanou činnost?

- Hlavní výzkumná otázka:

Jaká jsou specifika sociální práce s prostituujícími?

Do specifik lze řadit veškeré metody a techniky sociální práce s cílovou skupinou. Dále prostředí, v kterém je činnost vykonávána, do tohoto prostředí lze bezesporu řadit veškeré nepříznivé jevy, které prostituci a prostituční scénu doprovází. Také lze do specifik zahrnout činnost organizací, které se zaměřují na podporu prostituujících a zlepšení jejich životní úrovně.

Každý z rozhovorů trval cca 30-40 minut. Byl nahráván na diktafon a poté přepsán (viz příloha 1-5). Struktura rozhovoru byla vedena pomocí tematických okruhů. Tematické okruhy vedly rozhovor, ale také vznikalo dostatek prostoru pro získání dalších informací.

2.4. Způsob vyhodnocení získaných dat

Data byla získána pomocí zrealizování polostrukturovaného rozhovoru. Jednotlivé rozhovory byly nahrávány. Na začátku jsem požádala každou respondentku o slovní souhlas s nahráváním, pro studijní účely. Poté byly rozhovory přepsány (viz. Příloha 1-5) a vytvořena interpretace výsledků výzkumného šetření a zdiskutování.

Po získání dat jsem nejdříve představila ve zkratce hlavní myšlenku organizace z praktického hlediska a také konkrétního sociálního pracovníka, s kterým byl rozhovor vykonán. Data byla zinterpretována dle tematických okruhů I-III. V interpretaci zazní doslovné citace z rozhovorů, které potvrdí myšlenku. Dále dojde ke zdiskutování odpovědí na hlavní výzkumnou otázku a dílčích otázek dle tematických okruhů. Diskuze byla podložena odbornou literaturou.

3. Výsledky výzkumného šetření

Hlavní myšlenkou této kapitoly je interpretování výsledků výzkumného šetření. Výsledky šetření jsou rozděleny do tří částí, dle tematických okruhů. První okruh šetření se zabývá představením organizace, její hlavní myšlenky či filosofie; představení samotné respondentky a jeho činnosti s cílovou skupinou. Druhý okruh šetření je zaměřen na sociální práci v praxi. Konkrétně na pohled na sexuální pracovníci, tedy na to jak ji organizace vnímá. Dále na jednotlivé přístupy a metody. Třetí okruh se zabývá problematikou rizikových jevů, které prostituci doprovázejí a rizikovostí pouliční prostituce.

Na závěr je důležité podotknout, že proběhlo pět rozhovorů (viz příloha) a výsledky výzkumného šetření formou polostrukturovaného rozhovoru, jsou využity k naleznutí odpovědí na hlavní výzkumnou otázku a doplňující otázky.

3.1 Interpretace výsledků z okruhu I.

Okruh I. se zabýval představením organizace a respondentky a hlavní myšlenkou organizace.

3.1.1 Představení výzkumných vzorků

Všechny respondentky jsou v pozici sociální pracovníce v organizaci zabývající se problematikou prostituce na území ČR. Konkrétně se jedná o oblasti Prahy a Středočeského kraje, Liberecka, Plzeňska a Českobudějovicka. Zkušenosti s problematikou se liší. Respondentky v organizacích pracují v rozmezí 1,5 – 17 let. Konkrétně se jedná o organizace ROZKOŠ bez RIZIKA (R-R), Magdala – Arcidiecézní charita a spolek Ulice Plzeň.

Shrnutí výzkumných vzorků

Respondentka č.1 působí v ROZKOŠI bez RIZIKA v Praze v tuto chvíli 1,5 roku

Respondentka č. 2 působí v Magdale na Moravě a v Praze po dobu 14 let.

Respondentka č. 3 působí v ROZKOŠI bez RIZIKA v Českobudějovicku po dobu 17 let.

Respondentka č. 4 působí také v ROZKOŠI bez RIZIKA v Praze a Liberecku v tuto chvíli 1,5 roku.

Respondentka č. 5 působí ve Spolku ulice v Plzni a okolí po dobu 16 let.

Respondentky řadí mezi základní aktivity, které tvoří náplň jejich práce odborné poradenství, terénní služby, zdravotní služby a naslouchání.

3.1.2 Hlavní myšlenka organizací k problematice sex byznysu

V rámci této části kvalitativního výzkumu jsem zjišťovala, jakou filosofii se organizace řídí. Také jsem se zabývala osobním přístupem respondentek k problematice. Výsledky šetření z jednotlivých rozhovorů se ve většině případů shodovaly. Většina respondentek uvedla, že hlavní myšlenka jejich organizace, ale také jejich osobních pohledů, je na bázi nehodnotícího prostředí, respektu, snaze osamostatnit klientky a pomoci jim v těžkých životních situacích, kterými prochází. Respondentka č. 4 ve své výpovědi uvádí „*Nevnímáme to nutně jako patologický jev a řídíme se tím, že si se svým tělem může každý nakládat tak, jak uzná za vhodné*“ (Respondentka č.4)

Hlavní myšlenku organizace, která nesla značné odlišnosti uvedla respondentka č.2, popisuje skutečnost způsobem, že prostituce je proti důstojnosti ženy. Jako důvody respondentka uvádí donucení třetí osobou či situací. Jako další důvod označuje psychické poruchy. „*To znamená, že když tu ženu potkáme, neptáme se „Jak se Vám daří?“, ale „ Proč jste tady?“ nebo něco v tom smyslu.*“ (Respondentka č.2)

3.1.3 Shrnutí okruhu I.

V okruhu I. byly představeny respondentky, se kterou byly rozhovory zrealizovány a jednotlivé organizace, ve kterých respondentky pracují. Dále byla představena hlavní myšlenka či filosofie organizací.

3.2 Interpretace výsledků z okruhu II.

Okruh II. se nese v duchu sociální práce s prostituuujícími, konkrétně porovnání teoretických poznatků se zužitkováním v praxi, dále zjištění specifik, které sociální práci s prostituuujícími vystihují. Specifika bezesporu zahrnují jednotlivé přístupy a metody, které respondentky využívají při práci se sexuálními pracovníky.

3.2.1 Podobnost teoretického základu sociální práce v činnosti organizací

Respondentkám byla položena stejná otázka. Zda cítí ve své činnosti souvislost s teoretickým základem o sociální práci. Jako teoretické přiblížení sociální práce bylo použito „*začlenění klienta do společnosti a pomoci mu překonat aktuální problém, nejlépe pomocí jeho vlastních sil*“ Na otázku, zda vidí souvislost a případně jak, reagovaly respondentky podobným způsobem. Ve všech reakcích respondentek se našel souhlas, ne vždy stoprocentní, ale každá z nich potvrdila podobnost. Teoretický základ sociální práce našly v aktivitách, jako přímé pomoci klientkám obstarat konkrétní věci, či právě v nehodnotícím prostředí, které některé organizace označují za stěžejní. Některé odpovědi respondentek značily větší souhlas s provázáním definice a jejich činnosti, některé naopak menší. Ani jedna z nich neuvedla, že by souvislost neviděla.

Respondentka č. 5 označila přímo jako hlavní myšlenku jejich organizace a činnosti. „*Ano to je hlavní myšlenka naší činnosti pokud je to zakázka klientka, někdy je ta situace setrvalá a klient je v situaci, kdy to nechce měnit. Co je individuální plán klienta, tvoříme s klientem.*“ (respondentka č. 5)

Respondetku č.1 řadím do kategorie sociálních pracovníc, které plnou shodu, definice a své činnosti, nevidí. „*Nějaké principy se prosakují, definice je rigidní, ale určité to, že přijdou sem.. se setkají s nehodnotícím prostředím a bere je takové jaké jsou (i s chybami) a dostáváme feedback od klientkám, že se tu cítí jako lidi.*“ (respondetka č.1). V této zmíněné výpovědi označuje jako to hlavní nehodnotící prostředí.

Se stejnou myšlenkou, která kladla důraz na nehodnotící prostředí, jsem se setkala u respondentky č. 4. „*My je neodsuzujeme. Z mé práce lze říci, že 60% klientek prostituci řeší nějakou nepříznivou situací. Potřebují získat kauci na bydlení, aby se mohly odstěhovat od násilného partnera. Druhá věc je to, když tu práci začnou dělat. Je těžké pak ten sexbyzys opustit, jsou to rychlé peníze. Potom s tím odchodem pomáháme, jak si to nastavit a jak to opustit bezpečně.. to je taky v rámci poradenství.*“ (Respondentka č.4)

3.2.2 Specifika sociální práce v organizacích

Tato část rozhovoru se zabývala otázkami jako, formu pomoci klientkám organizace poskytuje, jak by dokázaly specifikovat sexuální pracovníci dle filosofie, podle které se řídí či jaké uplatňují metody a přístupy ve své práci s klientkami.

a) Sexuální pracovníce z pohledu sociálního pracovníka

Co se týče bližší specifikace sexuálních pracovníc dle hlavní myšlenky organizace, setkala jsem se s odlišnými pohledy. Respondentky se shodují v pohledu, že sexuální pracovníce je především člověk, který může být v tíživé situaci a případně potřebuje pomoci najít správným směrem k řešení. Co se týče dalších charakteristických rysů, většina respondentek se shodla na tom, že neexistuje vystihující vzorec, který by blíže specifikoval sexuální pracovníci.

Toto tvrzení lze podložit výpovědí respondentky č. 3. „*Sexuální pracovníci vnímáme asi primárně jako člověka. Mě to přijde často, jako průřez společností. Potkáte člověka, který je více či méně vzdělaný.. je to pro mě stejný jako když potkám*

ženský, které dělají ve fabrice. Potkám tam holku které je dvacet a druhou, které je šedesát. Holku, kterou to baví a kterou ne.“ (respondentka č. 3)

Respondentky se neshodují s označením obětí. Respondentka č. 1. uvádí, že, *„nelze říct, že se jedná vždy o oběti. Je důležité brát ohled na to, jak se vnímá klientka a s jakou nepříznivou situací se potýká. Stává se, že se někdo nevnímá jako sexuální pracovnice.“* Naopak respondentka č.2 s označením oběti pro ženy v prostituci souhlasí. *„Já když mám přednášky, tak tam mám takový obrázek. Když se člověk dívá na obrázek je tam žena u tyče a když se dívá pozorně je tam v obrázku muž mířící zbraň na tělo dívky.“* (respondentka č. 2)

b) Služby organizací

Další problematikou, která byla s respondentkami řešena byla jakou formu pomoci poskytují, v rámci služeb organizace. Jak již bylo řečeno jedná se o sociální odborné poradenství, zdravotní služby formou testování na pohlavně přenosné choroby a gynekologické vyšetření. Také bezpochyby terénní služby. Poté se jedná o konkrétní pomoc jako například hledání jiné práce či řešení zdravotního pojištění. Na těchto službách se shodly všechny respondentky. Toto tvrzení lze podložit výpovědí respondentky č.1.

„Poskytujeme nejen sociální odborné poradenství, zdravotní služby také. Ráno přijdu do práce, na každý měsíc máme rozpis služeb- obsahují výjezdy. Jsem sociální pracovnice pro Prahu, tudíž mám na starosti celou Prahu. Ty terénní výjezdy znamenají, že vyjíždíme do různých míst, kde naše cílová skupina pracuje – priváty, kluby, pouliční scéna. Takže máme to takové různorodé. Na středisku máme i poradnu a taky ordinaci, která funguje jednou týdně.“ (respondentka č.1)

c) Metody a přístupy

Na předešlé téma lze navázat s další otázkou týkající se přístupů a metod, které využívají respondentky při práci se sexuálními pracovníci. Všechny respondentky uvedly, jako hlavní přístup Harm Reduction, aktivní naslouchání, individuální přístup a skupinová práce. respondentka č. 3 uvádí kontaktní práci. *„Je to o nějaké pomoci v krizi, možná sociálně právní. Nějaká výbava, kterou chceme aby naše sociální pracovnice měly.“* (respondentka č.3)

Respondentka č.1 také hovoří o krizové intervenci, kterou běžně využívá při své činnosti. *„Já uplatňuji krizovou intervenci, často se stává, že se otevře nějaké téma, které vyžaduje ošetření krizové intervence. Mám taky splněný výcvik z motivačního rozhovoru- aktivní naslouchání, motivace dovést klienta k nějakému rozhodnutí. Harm reduction a osvěty jsou nadstavba.. principy organizace. Ostatní se odvíjí od kompetencí jednotlivých sociálních pracovníků.“* (respondentka č.1)

Dále respondentka č. 4 uvádí úkolově orientovaný přístup. *„Určitě úkolově orientovaný přístup, když hledáme pro klientku práci nebo tak, je dobré si jednotlivé úkoly rozdělit. Dále určitě individuální přístup, to je základ.“* (respondentka č.4)

d) metody a přístupy v různých formách prostituce

Z této problematiky ústí otázka, zda existují odlišnosti přístupů a metod dle formy prostituce. Jinak řečeno, zda respondentky pocítují odlišnost v práci s klientkami z klubové, pouliční či privátní prostituce. Respondentky velké rozdíly v práci necítí, řeší s klientkami ve většině případů podobné věci, které se odvíjí od

jejich aktuální situace. „*Přistupuji ke všem stejně. Jsem tady, abych řešila s nimi problematiku, kterou otevřou. Myslím, že řeší velmi podobné situace a problémy. I ty luxusnější pracovnice řeší ve směs podobné věci. Ano samozřejmě jedna řeší více dluhy, druhá rodinu. Všechny mají to společně, chtějí zůstat zdravý, chtějí se nechat vyšetřit. Hodně dělá aspekt lidského sdílení, že tu nejsou sami ve světě sex byznysu.*“ (respondentka č.1)

Respondentka č.4 uvádí, že v klubech se více praktikuje skupinová práce. „*Úplně velký rozdíl necítím, doptáváme se na stejný věci. Ale s klientkami z privátu řešíme více otázky bezpečnosti, zda mají někoho na telefonu či nějaký alarm. Naopak v klubech je tam nějaký barman nebo manažer.*“ (respondentka č.4)

Naopak respondentka č.3 uvádí, že cítí rozdíly v jednotlivých přístupech v souvislosti s prostředím. „*Ano vnímám, dost to souvisí s tím prostředím. U pouliční prostituce, ženy neví komu nastupují do auta. Nemají moc možnost se bránit a chránit. Neví jestli jim klient ublíží nebo nezaplatí. Je tam opravdu riziko. Na těch ulicích ještě více funguje to, že pro někoho pracujete, ty podmínky tam nejsou jasně dané. Když jdete do klubu víte, že dáte za pronájem pokoje nějakou částku.*“ (respondentka č. 3)

3.2.3 Shrnutí okruhu II.

Okruh II. představuje pohled jednotlivých organizací a respondentek na sexuální pracovníci. Konkrétně na to, zda jí vnímají jako oběť či ne. Dále specifika sociální práce v organizaci; zahrnuje přístupy a metody, které respondentky při své práci uplatňují. Také jak probíhá konkrétní sociální práce v organizaci. Poslední část tohoto okruhu byla podobnost teoretického základu sociální práce s prostituujícími s praxí ve zmíněných organizacích.

3.3 Interpretace dat z okruhu III.

Tematický okruh III. se zabývá problematikou doprovázejících patologických jevů, které přirozeně prostituci doprovází. Tento okruh je rozdělen na tři části. V první části zjišťuji, jaké jsou nečastější zmíněné jevy v jednotlivých organizacích, v kterých respondentky pracují. Další část řeší otázku týkající se legislativy a zlegalizování prostituce; zda by se jednalo o řešení snížení rizikových jevů, které doprovázejí prostituci. Třetí a poslední část se zabývá problematikou pouliční prostituce a otázkou, zda se jedná o nejrizikovější formu prostituce.

3.3.1 Rizikové jevy doprovázející prostituci

Mezi nejčastější rizikové jevy, které doprovázejí prostituci, respondentky řadí nechráněný pohlavní sex, ke kterému se váže přenos pohlavních chorob, nadměrné užívání alkoholu či dokonce závislost na alkoholu, dále věci týkající se osobního bezpečí, do kterého lze řadit násilí páchané na sexuálních pracovnících či obchod s lidmi. Toto jsou jevy, na kterých se respondentky nezávisle na sobě shodly. V otázce týkající se osobního bezpečí a násilí, které je páchano na sexuálních pracovnících. Respondentka č.2 uvádí, že se setkává také s vydíráním ze strany partnera či matky. „*Vydírání ze strany partnera či matky, to je pro mě to nejsmutnější. Zneužívání matkou, manipulace. Stává se to někdy, když matky mají v pěstounské péči děti svých dcer a ty dcery potom nutí k prostituci, pod záminkou, že potřebují peníze na výchovu jejich dětí. Vydírají je, že je neuvidí. Mámy ty děti hrozně*

chtějí, mají je z nějaké nepříjemné doby.. například z drogové závislosti“ (respondentka č.2)

Dále bylo uvedeno několik jevů, na kterých se všechny respondentky neshodly. Respondentka č. 1 zmiňuje drogovou závislost. Co se týče této tematiky respondentky se neshodovaly. Respondentka č. 3 k drogové závislosti zmiňuje *„Nevím jestli je to nejčastější to bych asi kecala, ale první co mě napadá jsou závislosti, ale možná je to historicky daný, že už to máme historicky zakódovaný. S užíváním drog si trůfám říct, že je to i trestná činnost s tím spojená. Prodávají třeba a tak. Já jsem stále přesvědčená, že je to skrytá šedá scéna.“* (respondentka č.3). Naopak respondentka č. 4 ze své osobní zkušenosti uvádí, že ne vždy se jedná o drogovou závislost, spíše o závislosti na alkoholu. *„Nadměrné užívání alkoholu, ne vždy jsou to drogy. Některé kluby si na tom zakládají, aby jejich pracovníci nebrali drogy. Spíš ten alkohol, aby se uvolnili.“* (respondentka č. 4). Dále byly zmíněny respondentkou č.4 psychické problémy, které sexuální pracovníci doprovází a pocity méněcennosti. Jako příčinu uvádí anonymitu, ve které sexuální pracovníci často bývají, dále také strach, že jejich rodina zjistí, čím se živí.

Také respondentka č. 5 zmiňuje drogovou závislost. Situaci vidí z jiného úhlu pohledu. Z tohoto důvodu, že organizace, ve které působí, se zabývá nejen sex byznysem, ale také drogovou závislostí. Na doplňující otázku, zda vidí silnou vazbu mezi drogovou závislostí a prostitutkami, odpověděla: *„Ano, hlavně u žen co si tím vydělávají na návykové látky. Nebo máme páry či rodiny, kdy všichni jsou drogově závislí a žena vydělává nejen na svou závislost, ale i na partnerovu“*.

3.3.2 Zlegalizování prostituce jako prostředek snížení rizikových jevů

Odpovědi na otázku, zda by řešením ke snížení rizikových jevů byla legalizace, byly různé a velmi odlišné. Respondentky se rozdělily na dvě skupiny. Jedna skupina jedná viděla legalizaci, jako prostředek vedoucí ke snížení četnosti rizikových jevů doprovázející prostituci. S tímto tvrzením souhlasily respondentky č. 3. a 4. Respondentka č. 3 se k této tematice vyjádřila: *„Já tak nějak v to doufám, že kdyby to bylo ukotvený, že by nebylo pasáků. Ten, kdo by byl dneska kuplíř, by byl provozovatel podniků. Nemyslím si, že by se stalo, že najednou ty ženy nebudou brát, nebo že se tam nebudou pohybovat lidi, kteří se tam pohybují. Tam s tou legalizací mi jde spíš o to, co já tam vidím jako dobrý. Mi jde spíš o to, že ženy by měly mnohem větší práva.. když je někdo znásilní, nevypadalo by to tak, jako dneska. Když by ty příjmy měly legální, nemusely bychom řešit, jak to budou mít s důchodem.. já si upřímně myslím, že není dobrý, že dělají na černo.“* (respondentka č.3)

Naopak respondentky č. 1,2 s tímto tvrzením nesouhlasí. V legalizaci nevidí řešení ke snížení patologických jevů. Respondentka č. 2 k tematice legalizace prostituce prohlásila *„Zlegalizování prostituce cesta není ze zkušeností z ciziny. Ve chvíli kdy je to zlegalizované, Pro sociální pracovníky a policii je těžší se do těch klubů dostat“*. (respondentka č. 2)

3.3.3 Pouliční prostituce jako nejrizikovější forma prostituce

Respondentkám bylo v rozhovoru řečeno, že dle teoretické části, podložené odbornou literaturou a články, lze říci, že pouliční prostituce je nejrizikovější formou a zda z vlastních zkušeností s tímto tvrzením souhlasí. Většina respondentek měla podobnou reakci, která stála na souhlasu. Některé souhlasily, ale nemají dostatek

pouličních klientek, tudíž nemohly hovořit z vlastní zkušenosti. Pouze respondentka č.1 se přiklání k nesouhlasu. „*Ve chvíli, kdy společnost nezná cílovou skupinu, je velmi krmen filmem a stereotypním zobrazením, že když je sex pracovnice na ulici tak je to naprostý průšvih, že jí určitě zabijou a je zdrogovaná. Tak to vnímá veřejnost. Skutečnost je taková, že máme různé pobočky po ČR a situace je různorodá. Pohraniční (oblasti Ústí, Karlovarsko) tak tam je pouliční scéna absolutně jiná než tady v Praze, ale samozřejmě i klientky v Praze se na pouliční scéně se setkaly s násilím, kdy vlastně klientka nastoupila do auta a její klient ji tam zmlátil, ale paradoxem je, že oni jsou šťastné na té ulici*“ (respondentka č. 1).

Ostatní tázané respondentky měly podobné reakce. „*Ano to je jasné, když jdou do auta s někým. V Itálii měla děvčata takové boty, které měly v podpatku nůž.. zažila jsem tam jednu noc, kdy byly holky ubíjeny, protože tam byl muž, který je obral a on měl ten nůž. Nejvíce vražd je buď na ulici, nebo na privátech či hotelech, nemají tam kontrolu. Jediná výhoda je, že jsou snadno dohledatelný pro terénní službu*“.

3.3.4 Shrnutí okruhu III.

Okruh III. se zabýval otázkami týkajícími se problematikou rizikových jevů, doprovázející prostituci. Také otázkou legalizace prostituce, jako řešení doprovodných nepříznivých jevů. Poslední tematikou, obsahující okruh III., je tematika pouliční prostituce z hlediska rizikovosti.

4. Diskuze

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo získat dostatek poznatků pomocí polostrukturovaného rozhovorů. Poznátky vedly k získání odpovědí na hlavní výzkumnou otázku a naplnění podstaty a cíle mé práce. Cílem této práce bylo popsat specifika sociální práce s prostituujícími. K naplnění došlo pomocí tematických okruhů I,II a III, které obsahovaly dílčí otázky. Jak již zaznělo v úvodu této práce za specifika, lze brát to, co charakterizuje danou sociální práci s konkrétní cílovou skupinou. Mezi charakteristické znaky lze zařadit jednotlivé přístupy, metody a patologické jevy, které prostituci doprovází. Jednotlivé polostrukturované rozhovory, v rámci kvalitativního výzkumu, byly ovlivněné subjektivními pocity respondentek, dále osobním pohledem a zkušenostmi. Jsem si vědoma, že výsledky výzkumu, které jsou postaveny na osobní zkušenosti respondentek nemusí být obecně platné pro všechny situace.

Jako slabinu mého kvalitativního výzkumu vnímám malý počet respondentek. Ve chvíli, kdy by jich bylo více by mohly být výsledky výzkumu více objektivní a obecně platné pro různé skutečnosti. Ve výzkumu byla dodržena částečná anonymita, jméno a příjmení respondentek nebylo uvedeno a upřednostnila jsem označení respondentka č. X. Nevnímám, že by to výzkum nějak ovlivnilo.

Okruh I, jak již bylo zmíněno, se zabýval představením organizace a její filosofie, dále pohledem na sexuální pracovnice, dle filosofie, se kterou respondentky přistupují ke klientkám. Hlavní myšlenkou se organizace téměř shodovaly. Jako podstatu označovaly respekt, nehodnotící prostředí, a také to, že prostituci nevnímají nutně jako patologický jev. S touto myšlenkou souzněly především respondentky z organizace ROZKOŠ bez RIZIKA. Jejich přístup a vymezení problematiky se shoduje s definicí od Matouška „*Poskytování služeb souvisejících s uspokojováním*

sexuálních potřeb zákazníka za úplaty nebo za jinou protislužbu“.⁶¹ Respondentka č. 2 měla mírně odlišný názor. Příčinu vidím, v tom že jako řeholní sestra svou činnost zakládá na víře. Hlavní myšlenku organizace označuje tak, že se jedná o situaci, která je proti důstojnosti ženy.

Další otázkou, kterou obsahoval okruh I. bylo postavení organizace vůči ženám. Odvíjí se od hlavní myšlenky, kterou se organizace a respondentka řídí. Pouze jedna z respondentek souhlasila, že ženy v prostituci jsou ve většině případů oběťmi a to třetí osobou či situací.

Okruh II se nesl v duchu specifik sociální práce s prostituujícími, konkrétně se jednalo o metody a přístupy, které respondentky využívají v praxi. Dále pohledy na sexuální pracovnice a jejich přijetí, a také samozřejmě jakou formou sociální práce poskytují služby prostituujícím. Tento okruh vnímám jako stěžejní, jelikož je klíčovým pro zjištění odpovědi na hlavní výzkumnou otázku.

Mezi metody a přístupy respondentky nejčastěji řadily individuální práci, Harm Reduction, práci se skupinou, aktivní naslouchání a krizovou intervenci. Dle teoretických poznatků této práce jsem definovala jako zásadní přístupy Harm Reduction a resocializaci. Harm Reduction každá z respondentek zmínila a přiblížila jako zmírňování škod, konkrétně formou testování na pohlavně přenosné choroby a rozdávání ochranných pomůcek. Jejich výpovědi se shodují s teoretickým podkladem o Harm Reduction od Malinové. „*Zabývá se prevencí, upozorňování na jednotlivé patologické jevy a jejich důsledky*“.⁶²

Jako problémové označují nerozlišení metod a přístupů od respondentek. Co se týče metod, respondentky zmiňují všechny tři základní metody – institucionální pomoc, práci v místě výkonu sexuálních pracovních a streetwork. Všechny respondentky označují streetwork jako „práci v terénu“. „*Připravily jsme si terén.. dokumenty, tašky a materiál, který jsme si braly s sebou, pak dojet do klubu či na ulici. Zadministratovat provést, zapsat*“ (respondentka č.3) Dle teorií se jedná o metodu streetwork a práci v podnicích, kde sexuální pracovnice činnost vykonávají. Dochází ke shodě výpovědi respondentek s teoretickým základem. Malinová k termínu streetwork tvrdí: „*Součástí streetworku je mapování terénu z různých předem stanovených specifických hledisek, vyhledávání rizikových skupin, navazování vztahu s klientem*“.⁶³ S touto myšlenkou se respondentky shodují, stejně tak u přiblížení termínu práce. V podnicích, kde sexuální pracovnice poskytují služby.

Dále respondentky přibližují jakou formu pomoci poskytují. Ve většině případů se výpovědi shodovaly s mým očekáváním, které bylo stanoveno teoretickou částí mé bakalářské práce. Mezi tyto aktivity respondentky řadily odborné poradenství, zmíněné terénní služby, zdravotní služby..

Odpovědi na hlavní výzkumnou otázkou: „Jaká jsou specifika sociální práce s prostituujícími“ Nelze odpovědět ve zkratce. Specifika lze rozdělit na několik

⁶¹ MATOUŠEK, O. a kol. „Metody a řízení sociální práce“. Praha: Portál, 2003. ISBN 978-80-7367-502-8, Str. 167

⁶² MALINOVÁ In MATOUŠEK O. aet al. „Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi.“ 1.vyd. Praha,Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X Str. 259-260

⁶³ MALINOVÁ In MATOUŠEK O. aet al. Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi. 1.vyd. Praha,Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X Str. 260-262

částí, co zahrnuje práce, jak probíhá pomoc, jaké přístupy a metody se při práci používají a jakou myšlenkou se organizace řídí. Veškeré oblasti byly naplněné.

Okruh III. se zabýval problematickými jevy, které prostituci přirozeně doprovází. V teoretické části byly nejčastější problematické jevy vydefinovány. Dle Malinové se lze setkat při prostituci s různými patologickými jevy, Do této skupiny řadíme například přenos pohlavních chorob, násilí páchané na prostituujících, drogová závislost, obchod s lidmi..⁶⁴

Tyto informace se z teoretické části vztahovaly k pouliční prostituci, jsou ale obecně platné. Jen četnost jevů se v jiných formách může lišit. Co se týče vyjádření respondentek k této problematice, zmiňovaly některé jevy, které jsou zahrnuty v teoretické části, jako například násilí, nechráněný sex a přenos pohlavních chorob. Na drogovou závislost respondentky nekladou takový důraz. Většina to stále označuje za problém, ale až po doptání či se zmíní na závěr. Respondentka č. 4 zmiňuje „*Nadmírné užívání alkoholu, ne vždy jsou to drogy. Některé kluby si na tom zakládají, aby jejich pracovnice nebraly drogy. Spíš ten alkohol, aby se uvolnily.*“ (respondentka č.4)

Při navázání na problematiku pouliční prostituce drogové závislosti zmiňují častěji a s větším důrazem. Dle Chmelíka lze pouliční prostituci označit jako nejrizikovější. Jako důvodem uvádí skrytou scénu. Ženy tolik nemají takovou možnost se po nastoupení do auta chránit, k pouliční prostituci se váže více zmíněných patologických jevů.⁶⁵

Výroky respondentek se téměř shodují s označením „nejrizikovější“ pro pouliční prostituci. Respondentka č. 4 uvádí „*Klientky, co jsou na té trase, jsou už tak ohrožené. Také to bývají uživatelky návykových látek a právě na té trase si vydělávají na tu dávku. Je tam také ten aspekt, že nastupují někomu cizímu do auta, nemusí vědět, kam je odveze. Jestli nemají pasáky, tak nejsou moc pod ochranou.*“ (respondentka č.4)

Za specifika, tedy odpovědi na hlavní výzkumnou otázku, považuji přijetí prostituujících v organizaci bez předsudků. Také všestrannost, jelikož je mnoho přidružených jevů, které prostituci doprovází, tedy se nejedná pouze o sociální práci s prostituujícími. Mezi typické přístupy bych bezpochyby řadila Harm Reduction. A co se týče metod, vždy zazněla práce v terénu, tedy streetwork

⁶⁴ Tamtéž, Srov. Str. 260-262

⁶⁵ Srov. CHMELÍK, Jan a kolektiv. Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6. Str. 64.

Závěr

Cílem této práce bylo pomocí kvalitativního výzkumu - formou polostrukturovaného rozhovoru získat odpověď na hlavní výzkumnou otázku: „*Jaká jsou specifika sociální práce s prostitujícími?*“ Nejdříve bylo podstatné si teoreticky vymezit veškeré informace, které jsou pro tuto problematiku stěžejní. K tomu došlo v teoretické části této bakalářské práce, která byla rozdělena do tří kapitol. První vymezovala základní informace týkající se prostituce- vydefinování pojmu, druhy prostituce či legislativní opatření v ČR. Druhá část se zabývala problematikou rizikových jevů doprovázející především pouliční prostituci, z důvodu, že se jedná o nejrizikovější formu prostituce, jak bylo výzkumem a teoretickým podložením zjištěno. Třetí se nesla v duchu specifikování sociální práce s cílovou skupinou, v rámci teoretických přístupů a metod.

Praktická část bakalářské práce byla zaměřena na zjištění odpovědí na hlavní výzkumnou otázku, pomocí kvalitativního výzkumu – polostrukturovaného rozhovoru s pěti respondentkami z organizací, které se zabývají problematikou prostituce. Výzkum byl naplněn a byla zjištěna odpověď nejen na hlavní výzkumnou otázku, ale také na doplňující otázky, které byly rozděleny do tří tematických okruhů. Na začátku praktické části došlo k přiblížení toho, jak bude výzkum probíhat. Došlo k představení metodologie, která bude využita, výzkumného vzorku a tematických okruhů. Poté byly interpretovány výsledky výzkumu, dle tematických okruhů, a pak poté následovala diskuze. V diskuzi došlo k zamyšlení nad celým výzkumem, ke zhodnocení výzkumu z pohledu tazatele a porovnání výsledků výzkumu s teoretickými poznatky.

Zpracování této bakalářské práce mi přineslo prohloubení znalostí o problematice prostituce, nejen z teoretického hlediska, ale také z praktického. Kvalitativní výzkum byl pro mě osobně velmi přínosný, protože jsem získala mnoho zajímavých a podstatných informací ohledně zmíněné problematiky, z pohledu sociálního pracovníka. Ze svého pohledu vnímám, že došlo k naplnění nastavených cílů, ale také jsem si vědoma nedostatků, které má bakalářská práce obsahuje. Mezi tyto nedostatky bezesporu řadím nízký počet respondentů. Pro svou spokojenost bych si představovala cca 10 respondentů, poté by bylo možné vycházet z výsledků výzkumu lépe a dalo by se říci, že by se jednalo o informace, které by mohly být více obecně platné.

Seznam použité literatury

1. Bednářová, Pelech, „Slabikář sociální práce na ulici, supervize, streetwork a financování“, Brno, 2003, ISBN 80-7239-148-8
2. BROUK, Bohuslav. „Lidská duše a sex“. Praha: Odeon, 1992. ISBN 80-207-0406-X.
3. FENOMÉN, „Prostituce- legalizovat nebo kriminalizovat?“ [online] Květen 2009 [cit. 2021-11-23]. Dostupné z <https://www.stream.cz/fenomen/prostitute-legalizovat-nebo-kriminalizovat-171642>
4. GÖDTEL, Reiner a UZEL, Radim. „Sexualita a násilí“. Praha: Český spisovatel, 1994. ISBN 80-202-0512-8
5. HAVELKOVÁ B., HANČILOVÁ B. „Co s prostitucí?“ Veřejné politiky a práva osob v prostituci Praha: 2014
6. HULÍKOVÁ, T., KOCOUREK, J. „Pilotní výzkum mezi zákazníky komerčních sexuálních služeb ve dvou příhraničních regionech České republiky“. Praha, IOM, 2005.
7. CHMELÍK, Jan a kolektiv. „Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita“. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6.
8. KOJANOVÁ, M., „Praktické informace o pohlavně přenosných infekcích“, Státní zdravotní ústav, Olomoucký kraj, 2011
9. LA STRADA ČR o.p.s, „Obchodování se ženami a nucení prostituce- podklady pro prevenční lekce“ Březen 2006
10. LINHÁRTOVÁ, K. „Proces obchodování s lidmi, kde , jak a proč k těmto zločinům dochází, [online] Září 2008. Dostupné z https://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/KLinhartova_Procesobchodovanislidmi.pdf
11. Magdala- „Poradna Magdala“ [online]. 2021 [cit. 2021-12-09]. Dostupné z: <https://praha.charita.cz/sluzby/magdala>
12. MALINOVÁ In MATOUŠEK O. et al. „Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin práce s nimi.“ 1. vyd. Praha, Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X
13. MALINOVÁ, ŠÍDOVÁ In NEDELNÍKOVÁ, „Metodická příručka pro výkon terénní sociální práce“, Ostrava, MPSV, 2007. ISBN 978-80-86728-42-1. str. 110-111
14. MATOUŠEK, O. a kol. „Metody a řízení sociální práce“. Praha: Portál, 2003. s. 167 ISBN 978-80-7367-502-8
15. MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P. a KOLÁČKOVÁ, J. „Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi.“ Praha: Portál, 2005
16. MITLÖHNER, M. „Erotika a paragrafy“. Praha: GRADA Publishing, 1999. ISBN 80-7169-691-9
17. ROZKOŠ bez RIZIKA- „Legislativa a Sex byznys v ČR“ [online]. Září 2015 [cit. 2021-11-23]. Dostupné z https://www.poradna-rr.cz/o-sexbyznysu/legislativa-a-sexbyznys-v-cr/#_ftn1
18. ROZKOŠ bez RIZIKA- „O sex byznysu“ [online]. Září 2015 [cit. 2021-10-25]. Dostupné z <https://www.poradna-rr.cz/o-sexbyznysu/>
19. ROZKOŠ bez RIZIKA, Brožura- S Tebou ne!, 2014
20. ŘEZNÍČEK, Matouš a Univerzita Karlova. „Systemická prevence sociálních deviací“ I: úvahy, možnosti, hypotézy. Praha: Karolinum, 1994. ISBN 80-7066-933-0
21. Spolek Ulice Plzeň – „Ulice“ [online]. Leden 2014 [cit. 2021-12-09]. Dostupné z <https://www.ulice-plzen.com/>
22. STŘELKOVÁ M, POLÁKOVÁ J, ROZKOŠ bez RIZIKA, „Reflexe násilí v sex byznysu a možnosti řešení“ [online]. Červenec 2015 Dostupné z <https://rozkosbezrizika.cz/reflexe-nasili-v-sexbyznysu-a-moznosti-reseni/>
23. STRÍTECKÝ V., TOPINKA D., „Obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování v teorii a v praxi“ La strada, Praha: 2013, ISBN ISBN 978-80-87558-11-9

24. ŠÍDOVÁ, L. In „Sexuální násilí. Proč se nikdo neptá?“ Editorky Kutálková, P., Kobová, L., vyd. In IUSTITIA, Praha: 2014.
25. ŠÍDOVÁ, Mgr. Lucie. „*Sexualita jako základní*“ [online]. Březen 2018, , 18 [cit. 2021-10-23]. Dostupné z: https://www.freya.live/files_public/elfinder/sexualital.pdf
26. TETOUROVÁ, Mgr Eva, „Parlamentní institut Možnosti postihu prostituce a činností s ní související v České republice“ [online]. Červenec 2011 [cit. 2021-11-23]. Dostupné z <https://www.piratskelisty.cz/upload/3018.pdf>
27. TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. „Prostituce, jako jedna z možných aktivit organizovaného zločinu.“ Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995.
28. URBAN, L., DUBSKÝ, J., „Sociální deviace“. 1.vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 2005. s 131 ISBN 80-7251-202-1.
29. WEISS, Petr et al. „Sexuologie“. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-8-247-2492-8. Str. 579-582

Seznam příloh

Příloha 1.	Přepis rozhovoru s respondentkou č. 1
Příloha 2.	Přepis rozhovoru s respondentkou č. 2
Příloha 3.	Přepis rozhovoru s respondentkou č. 3
Příloha 4.	Přepis rozhovoru s respondentkou č. 4
Příloha 5.	Přepis rozhovoru s respondentkou č. 5

Přílohy

Příloha 1

ROZKOŠ BEZ RIZIKA- PRAHA

Tazatel (Později T.): Nejdříve bych Vás chtěla požádat o souhlas s audio nahráváním našeho rozhovoru. Tato nahrávka bude použita pro studijní účely. Konkrétně pro zpracování rozhovoru k analytické části mé práce. Souhlasíte?

Respondent (Později R.) : Ano, souhlasím

T: Nejdříve bych Vám chtěla poděkovat, že jste mi poskytla možnost tento rozhovor zrealizovat. V tuto chvíli jste v pozici sociální pracovníce v organizaci ROZKOŠ bez RIZIKA, Praha. Ráda bych se Vás zeptala jak, dlouho pracujete s touto cílovou skupinou.

R: Zhruba rok a půl.

T: Na začátek bych se Vás chtěla zeptat, zda by bylo možné ve zkratce popsat, jak probíhá váš běžný den v práci? Jaké nejčastější aktivity konáte?

R: Tak, my máme takovou hybridní službu. Poskytujeme nejen sociální odborné poradenství, ale také zdravotní služby. Ráno přijdu do práce, na každý měsíc máme rozpis služeb, které obsahují výjezdy. Jsem sociální pracovníce pro Prahu, tudíž mám na starosti celou Prahu. Ty terénní výjezdy znamenají, že vyjíždíme do různých míst, kde naše cílová skupina pracuje – priváty, kluby, pouliční scéna. Takže to máme takové různorodé. Na středisku máme i poradnu a taky ordinaci, která funguje jednou týdně.

T: Dalo by se říct, že to není stereotyp?

R: NE!

T: Jaká nejčastější místa v Praze navštěvujete ?

R: Celá Praha

T: Lze říci, že každá organizace, zabývající se touto problematikou, přistupuje ke klientkám různými způsoby a řídí se jinou filosofií. Jak byste popsala hlavní myšlenku Rozkoše bez Rizika?

R: Tak já nemůžu mluvit za celou organizaci, protože se skládáme z jednotlivců, kteří přistupují k řešení problematiky placených sexuálních služeb a obecně k sex byznysu s nějakými svými představami. Nemůžu mluvit za kolegy, někdo to má nastavený tak, že je vnitřně v pohodě, někdo to může vnímat tak, že je v tom sociální patologie. Nicméně, obecně má R-R takovou vizi, ty ženy (muže) nějakým způsobem osamostatnit, dát jim pocit nějakého empowermentu, že mohou o svých věcech rozhodovat sami. Samozřejmě důležitá část naší práce je také osvěta, takže já to aspoň vnímám tak, že zde často využíváme principy Harm Reduction, snižování rizik. Obdobně jako to dělají „drogovky“. Vyměňují jehly. My stejným způsobem edukujeme o tom, co to znamená bezpečný sex a jak se chránit. Nemůžu mluvit za celou organizaci, každý k tomu přistupujeme jinak, ale to jsou ty základní principy.

T: Jakým způsobem byste popsala sexuální pracovníci či pracovníka dle vaší filosofie?

R: Nemůžu říct, že je nějaký jasný typ. Mají společný to, že jsou ze sex byznysu.

Nelze stanovit ani věk, máme tu klientky od 18-70 let, takže z takové té stereotypní představy, kterou každý máme (i já ji měla, člověk se neubrání), jsem byla rychle vyvedena. Co se týče označení, nelze říct, že se jedná vždy o oběti. Je důležité brát ohled na to, jak se vnímá klient(ka) a s jakou nepříznivou situací se potýká. Stává se, že se někdo neidentifikuje jako sex. pracovník.

T: Takže když se klient nevnímá jako sexuální pracovnice je to odlišné?

R: Určitě i když nemůžu vkládat svoje představy do úst klienta. Pokud je tam něco, co se dá kvalifikovat jako nepříznivé situace.. prostě je důležité, jak to vnímá klient.

T: Vy jste mi na začátku popisovala, jaké všechny služby poskytujete sexuálním pracovnícím a pracovníkům.. jaká z nich je nejčastější?

R: Nejčastější je rozhodně zdravotnické služby, vyšetření formou rychlostestu na tři základní pohlavně přenosné infekce- HIV, syfilis, žloutenka typu C. Samozřejmě do ordinace poté chodí pro kompletní vyšetření k doktorce. K tomu se váže i to poradenství. Je zcela běžné, že se v rámci té zdravotní služby otevře nějaké téma, které spadá pod odborné poradenství, věci související s rodinou, dluhy, ale říkám, že vždycky tam je nějaké takové téma.

T: Lze tedy říci, že přes to zdravotnictví se některé klientky dostávají do Vašich rukou a snaží se situaci nějak řešit?

R: Určitě! V rámci toho se otevírají nějaká témata. Je taky důležité jak si sedne sociální pracovnice se sexuální pracovníci. Každá sociální pracovnice přináší do toho týmu jinou dynamiku, o to je to více zajímavější.

T: Ještě mě napadá, jestli je většina klientů jednorázového charakteru nebo se vrací?

R: Míváme většinou dlouhodobý klientky, je to věc budování důvěry. My nabízíme a doporučujeme, aby se nechaly vyšetřit jednou za tři měsíce, souvisí to s inkubačními dobami pohlavních chorob. Jsou tedy pod dohledem tak 4x do roka. Jasně někdy jsou to jednorázové kontakty, kdy proběhne nějaká zdravotní či poradenská služba a už se nevidíme, ale mám za minulý rok v dlouhodobý přímý péči 12 klientek, což je docela hodně.

T: Vy jste zmiňovala Harm Reduction. Je ještě nějaký přístup či metoda, kterou využíváte při své činnosti?

R: Já uplatňuji krizovou intervenci. Často se stává, že se otevře nějaké téma, které vyžaduje ošetření krizové intervence. Mám taky splněný výcvik z motivačního rozhovoru. Aktivní naslouchání, motivace dovést klienta k nějakému rozhodnutí. Harm Reduction a osvěty jsou nadstavba - principy organizace. Ostatní se odvíjí od kompetencí jednotlivých sociálních pracovníků.

T: Když vezmeme základní definici sociální práce. Jedná se o začlenění jednotlivce do společnosti a pomoc překonat mu nějaký akutní problém, nejlépe pomocí vlastních sil. Lze tahle myšlenka nějak převést do praxe?

R: Někaké principy se prosakují, definice je rigidní, ale určitě to, že přijdou sem, že se setkají s nehodnotícím prostředím, které je bere takové jaké jsou (i s chybami). Dostáváme feedback od klientek, že se tu cítí jako lidi.

T: To je určitě velmi příjemné

R: Ano, je! My nevidíme pouze sexuální pracovníci, ale především člověka, co si zvolil nějakou cestu a my jsme tu od toho abychom ho přijaly.

T: Další tematika, kterou bych s Vámi ráda probrala, jsou rizikové jevy, které prostituci přirozeně doprovází. Mohla byste mi popsat, s jakými jevy se nejčastěji setkáváte?

R: Tak samozřejmě nechráněný sex. Když jsem nastupovala, byla jsem velmi překvapena, jak je široká veřejnost i sexuální pracovníci needukovaní, v tom že se mohou nakazit sex. přenosnou chorobou orálním sexem, je to prostě velké téma. Dále věci typu osobního bezpečí- eskort s neznámými muži..může to být nebezpečné a samozřejmě drogová závislost.

T: Myslíte, že tyto jevy doprovází prostituci z důvodu, že se jedná o nezlegalizovanou činnost?

R: Na to se nedá úplně odpovědět. Dlouhodobě sleduji tuto problematiku a například skandinávský model zásadně nic nezměnil. Jedná se o komplexnější problém. Jedná se o organickou věc, která tady bude a je potřeba s ní pracovat. Samozřejmě nějaký právní rámec by byl skvělý, na druhou stranu často z úst liberální veřejnosti slyšíme, že by měla mít sexuální pracovnice živnost. Tohle by velká část sexuálních pracovnic nechtěla. Byly by spjatý a nálepkovaný, že jsou sexuální pracovnice. Neříkám, že by to některé neuvítaly, ale je jich hodně, co by to nechtěly.

T: Dokázala byste pojmenovat příčinu těchto doprovázejících jevů?

R: No, to je zajímavá otázka. Z mého osobního pohledu je to z důvodu, že tam funguje ta tělesná dynamika a sex. Prostě je řízený hormonálně a je to také mocenská hra. Tak si myslím, že z toho důvodu tam vznikají patologické jevy. „Normální“ vztah, kde je sex může být také složitý; vstoupí do toho nevěra, a když je to byznys, přirozeně do hry vstupují emoce. Je to hra s tělesnou schránkou, proto to vnímám, že je to něco jiného, než když budete chodit do jiné práce.

T: Jsou nějaké instituce nebo organizace s kterými spolupracujete nejčastěji?

R: Děláme odborné soc. poradenství, proto odkazujeme na právní poradenství, také máme nakontaktované gynekologie. My jsme klasická dermatoverologie, což znamená, že neposkytujeme gyn. prohlídky. Určitě spolupracujeme se širokou sítí, co pečuje o duševní zdraví a také problematiku dluhů, to je velmi časté

T: Když jsme hovořily o problematice rizikových jevů, tak v mnoha případech je označovaná za nejrizikovější pouliční prostituce. Myslíte si, že to tak opravdu je?

R: Jako myslím si, že tam hraje velkou roli geografická lokace a vliv medií. Ve chvíli, kdy společnost nezná cílovou skupinu, je velmi krmena filmem a stereotypním zobrazením, když je sex pracovnice na ulici tak je to naprostý průšvih, protože ji určitě zabijou a je zdrogovaná“. Tak to vnímá veřejnost. Skutečnost je taková, že máme různé pobočky po ČR a situace je různorodá. V pohraničních oblastech (Ústí,

Karlovarsko), tak tam je pouliční scéna absolutně jiná než tady v Praze. Ale samozřejmě klientky na pouliční scéně v Praze se setkaly s násilím, kdy třeba naše klientka nastoupila do auta a její klient ji tam zmlátil. Ale paradoxem je, že ony jsou na té ulici šťastné. Nikdy by nešly do klubu. Nebo do privátu, z důvodu, že mají pocit svobody. Za Prahu nedokážu odpovědět.. ano na ulici jsou drogy, ale opravdu pokud to srovnáme například s Ústím, jde úplně o něco jiného.

T: Jedná se asi opravdu o odlišnou práci v porovnání Praha- Ústí.

R: Je tam jiný typ zákazníků, typ služby a absolutně jiné životní podmínky. S čím se spokojí sexuální pracovnice na ulici v Ústí by se tady v Praze na ulici setkala s výtěchem. I tady v té práci se projevuje ta geografická lokalita.

T: Stává se potom, že ty sexuální pracovnice směřují do Prahy? Že je to jejich cíl?

R: Neřekla bych. Samozřejmě migrují, ale nemyslím si, že by směřovaly do Prahy. V Ústeckém týmu opravdu řeší mnohem více bazální odborné poradenství. Klientky často nemají doklady, opravdu jako tam řeší ten bazál. Kdežto my řešíme komplexní věci. Často právnické otázky, třeba když klientky uzavrou službu s livechatovým studiem (často nevýhodnou)

T: Když mluvíme o tomto rozdělení, vnímáte či přistupujete ke klientce jinak, když pracuje na ulici, klubu či privátu? Jsou cítit mezi tím rozdíly?

R: Přistupuji ke všem stejně. Jsem tady, abych s nimi řešila problematiku, kterou otevrou. Myslím, že řeší velmi podobné situace a problémy. I ty luxusnější pracovnice řeší ve směs podobné věci. Ano samozřejmě, jedna řeší více dluhy, druhá rodinu, ale všechny mají společné to že, chtějí zůstat zdravý, chtějí se nechat vyšetřit. Hodně je tady aspekt lidského sdílení, že tu nejsou samy ve světě sex byznysu, a že tady jsme my.

T: Cítíte za dobu u Vašeho působení, že se jednotlivé rizikové jevy mění, některé zanikají a nové vznikají?

R: Neřekla bych, v Praze je vše při starém. Musím říct, že jsem byla velmi překvapená z nárustu psychiatricky nemocných klientek. Například: 3. stupeň individuality z důvodu schizofrenii.

T: Je potřeba k těmto klientkám přistupovat odlišně? Jak?

R: Ano je, poskytneme co můžeme, ale je potřeba zkontaktovat také službu pro psychiatricky nemocné.

Příloha 2

Arcidiecézní charita- MAGDALA, PRAHA

T: Nejdříve bych Vás chtěla požádat o souhlas s audio nahráváním našeho rozhovoru. Tato nahrávka bude použita pro studijní účely. Konkrétně pro zpracování rozhovoru k analytické části mé práce. Souhlasíte?

R: Ano, souhlasím

T: Děkuji, Nejdříve bych Vám chtěla poděkovat, že jste mi poskytla možnost tento rozhovor zrealizovat. Tedy, Vaše činnost spadá pod organizaci Magdala, je to tak?

R: Pod Charitu

T: Ráda bych se Vás zeptala jak dlouho touto cílovou skupinou pracujete?

R: Asi od roku 2008

T: V čem Vaše pomoc spočívá, jaké aktivity nejčastěji konáte pro pomoc ženám v prostituci?

R: Pracuji ve dvou skupinách, je mezi nimi rozdíl. Ta, která je charitní, tak je to částečně krizová pomoc. Krizová pomoc spočívá v tom, že se naslouchá člověku a v rámci naslouchání krizový pracovník hledá východiska. Potom je to služba, kdy nabízíme jako dar to, že se žena může otestovat na pohlavně přenosné nemoci. Potom nabízíme poradenství, takže právě v rámci toho času, kdy se žena testuje, si povídáme a reagujeme na to, co potřebuje. Já jsem řeholní sestra, takže chodíme jako dobrovolnická skupina, která je zaštitěna sociální prací. Tam je ta služba duchovní. Nasloucháme klientkám a nabízíme modlitbu a poradenství. V této dobrovolnické skupině zaštituji tu sociální část, takže ne jen letáky, ale také nějakou konkrétní pomoc, konkrétní telefonní čísla či nápady, jak situaci řešit.

T: Každá organizace zabývající se touto problematikou, přistupuje ke klientkám různými způsoby a řídí se jinou filosofií. Jak k této problematice přistupujete Vy v rámci činnosti v Charitě?

R: Z pohledu Charity- žena v prostituci ztrácí svou důstojnost. Takovou ženu když potkáme, neptáme se „Jak se Vám daří?“, ale „Proč jste tady?“ nebo něco v tom smyslu. Víme ze zkušenosti, že je v obtížné situaci. Buď je donucená někým, nebo situací, či nějakou zátěží, případně je něco nemocného. Ze zkušeností vím, že nepotkáváme ženy, které se pro prostituci rozhodly, protože je to baví a těší. I když to třeba poprvé řekne, tak na popátý řekne „Já jsem si zpackala život“. Nebo když to řekne, že jí to baví a těší, tak je tam něco nemocného. Něco nemocného je i v mužích i v ženách.

T: Dá se tedy ta žena v prostituci nazvat jako oběť?

R: Svým způsobem ano, právě proto Vám nemůžu říct kdo je „sexuální pracovnice“.

R: Mě nejvíce vyhovuje označení „žena v prostituci“. Když člověk potká poprvé takového člověka, má nějakou představu. Já, když mám přednášky, tak tam mám takový obrázek. Trošku překreslený obrázek. Je to žena u tyče. Když se člověk dívá na obrázek je tam žena u tyče, a když se dívá pozorně je tam v obrázku muž mířící zbraň na tělo dívky. Přednášku začínám tak, že přesně takhle se díváme na ty ženy. Řekneme si.. tak co tak tancuje u tyče a má za to peníze, dělá to dobře, ale něco za tím je. Něco víc.

T: To je zajímavé vyobrazení a myšlenka.

R: Je to náš pohled na ty noční kluby. Až když se člověk potká s takovou ženou, změní ten pohled, pak jí vidí jako křehkou ženu, která něčím trpí.

T: Z teoretického hlediska lze říci, že podstata sociální práce je začlenění klienta do společnosti a pomoc překonat mu aktuální problém, nejlépe pomocí jeho vlastních sil. Jak toto probíhá v praxi? Cítíte mezi touto teorií a Vaší činností nějaké spojení?

R: Jo i ne. Jo v těch případech, kdy to jsou třeba ženy bezdomovkyně nebo drogově závislé, nebo v takové sociální situaci, se kterou nemůžou nic dělat. Konkrétněji třeba „nebojte se a na ten úřad běžte a udělejte si ty doklady“ nebo „já Vás tam doprovodím“ „nebojte se a do té organizaci běžte, oni vám tam opravdu pomohou a poradí“. Pokud jsou drogově závislé, tak ty peníze na tu dávku potřebují a nemají ty doklady a nemohou se odpíchnout. Je potřeba je povzbuzovat, že to má smysl. Nebo třeba romské ženy, které se snažily najít si tu práci mockrát, volaly někam. „Jo samozřejmě přijďte, už si můžete vzít zástěru“. Přijdou tam a „nezlobte se, my už jsme vzaly někoho jiného.“ Je to smutný a blbý, že Vás jakou Romku neberou, ale běžte do toho, nebojte se. Jo, tam ano, tam cítím sociální práci. Nebo odejít z nezdravého vztahu, hledání práce, nebo pomoc tu práci najít. Teďka jsme potily krev v rámci milostivého roku, aby v každém klubu byly letáky a věděly o nás. Pak jít s tou konkrétní klientkou tou její cestou. Najít ji toho právníka a pomáhat. Najít ty zdroje, například charitu nebo jinou organizaci, abychom ten milostivý rok zvládly. Pokud je to řešení sociální situace tak jo, ale pokud je to žena, která má velké dluhy, které nejsou řešitelné, je na mateřské, sama, muž ji nechal, tak to řešení není. Můžu ji povzbudit v tom, aby se chránila a hledala jiné východisko.. nebála se jít do insolvence. Aby si dávala bacha s kým chodí, na alkohol a drogy, aby uvěřila, že Bůh ji miluje, a že pro ní má jiné východisko. To je podle mě jediné řeše ní a je to dlouhá cesta.

T: S těmi matkami je to opravdu smutné.

R: Ano, ve většině případech jsou to matky samoživitelky, pak už to třeba ani nepotřebují. Z té situace se pak třeba i dostanou, pokud je to teda nezničí, myslím nejen alkohol, drogy, ale i ty peníze, na které jsou zvyklé. Ty je také mohou zničit. Je to taky droga, není to potom o svobodě.

T: Potkáváte se s těmi ženami opakovaně?

R: Stává se to. Dejme tomu, že při druhé návštěvě toho klubu, ta děvčata známe. Já ty kluby navštěvuji deset let. Jsou tam ženy, které znám, ale například migrují do jiného klubu, i to se stává, ale jako 50% žen je pokaždé jiných.

T: Vy jste říkala, že velkou část Vaší aktivity je tvořena návštěvami těch klubů, co se týče prostituce na ulici. je to z vaší strany nějak ošetřené?

R: V Praze už jenom většinou Karlák, tam jich je už čím dál méně. Když jsme začínaly před těma deseti lety.. bylo jich tam více. Jinak třeba Praha 1 je začala pokutovat. Ty ženy mají dluhy, tak z té ulice raději zmizely. Občas tam profříčí cizinky. Je tam jedna stálice, taková starší paní. Třeba v Brně je to už taky zakázané, takže tam už je nepotkáváme. Dále na Znojemsku potkáme třeba jednu, ale dřív jich tam bylo hodně.

T: A kam šly? Do těch klubů?

R: No, to je taky otázka. Třeba na Znojemsku je většina těch klubů zavřených. Je to tím, že se zrychlily cesty, ta doba už je asi jiná. Že už to není o tom, že přišla revoluce a můžeme všechno. Spíš zmizely na priváty. Třeba ty lidi z Rakouska už sem nejezdí,

za touto službou a jestli jsou i ty ceny už jinačí. Možná lec které už vyrazily i do toho Rakouska, Už to asi není jen o tom, se při cestě do Rakouska, Německa tady zastavit.

T: Takže se to celé posunulo tím směrem, že je více děvčat na privátech?

R: Ano, také i telefony to hodně změnily.

T: Je pak těžší tu pomoc těm ženám, co pracují na privátech, nabídnout?

R: O těch privátech zatím takový přehled nemáme, protože je těch klubů zatím dost. Třeba v Brně trochu přehled máme, ale je to velmi těžko uchopitelné, i na domluvu návštěv.

T: Kdyby se to více rozvíjelo a zanikaly by i kluby a více se ta scéna přesouvala na priváty.

R: Tak je potřeba hledat další cesty. Třeba když byly kluby zavřené při covidu, tak jsme se více zabývaly o ty priváty. Jinak s tím našim režimem běžně máme co dělat. Pro tu naši skupinu je to tak akorát, znají nás tam a čekají na nás.

T: A přivítají vás v klubech vždy v dobrém?

R: Ano

T: Pochopila jsem, že tedy chodíte v pátek? Jak to probíhá?

R: Ano tady chodíme pátky a na Moravu jezdíme čtvrtky jednou za 14 dní

T: Takže nějak na večer vyrážíte?

R: Ano, někde si dáme schůzku, pak se modlíme a jdeme do klubu, který nás napadne.

T: A jsou to tedy kluby, které se opakují?

R: Samozřejmě

T: Ve všech těch klubech Vás tedy znají a ví..

R: Ve všech ne, ty vedoucí se mění, běžně se stává, že nás tam pouští a pak zas rok, dva ne. Dříve mě to rozesmutilovalo, ale zkušenost je nakonec taková i s tou terénní skupinou. Je to všechno v božích rukách, on moc dobře ví, kde máme být. Do dvou nás nepustí a do třetího jo. A pak si uvědomíme, že je tam někdo, kdo nás nutně potřebuje. Nebo se dostaneme na místo, kam nás nikdy nepustili. Bůh to ví, taky se za to vždycky modlíme..

T: Jak ty ženy na Vás reagují? Je to pro ně příjemné?

R: Ano, že se na ně někdo dívá ne jako na „prostitutky“ ale jako na ženy jako jsme my, jen ony mají jinou startovní čáru.

T: Je těžké si ten vztah s nimi vybudovat?

R: My nebudujeme vztah s jednotlivci, spíše se skupinou. Když reaguje jedna hezky, tak se chytne zbytek nebo naopak. Každý je jiný. Nebo když jdeme na podruhé, tak si jedna vzpomene na něco příjemného co s námi zažily a ostatní se připojí.

Samozřejmě i řeholní hábit dělá svoje. Na první pohled to může spíše blokovat, ale pouze na první pohled. Pak si uvědomí, že jsme je nepřišli kázat. A to je spíše otevírá. Nemusíme nic vysvětlovat.

T: Je to pro ty ženy někdy „šok“ toto spojení v klubech?

R: Někdy jo. V těch prvních okamžicích...

T: Další tematika, kterou bych s Vámi ráda probrala, jsou rizikové jevy, které prostituci přirozeně doprovází. S jakými jevy se nejčastěji setkáváte?

R: Alkohol, domácí násilí, vydírání, obchodování s lidskými bytostmi, vydírání ze strany partnera či matky. To je pro mě to nejsmutnější. Zneužívání matkou, manipulace.. stává se to někdy, když matky mají v pěstounské péči svá vnoučata a ty své dcery potom nutí k prostituci, pod záminkou, že potřebují peníze na výchovu dětí. Vydírají je, že je neuvidí. Ty mámy ty děti hrozně chtějí, mají je z nějaké nepříjemné doby; například z drogové závislosti nebo prostě z doby, kdy byly „mladý a blbý“ a ty děti jsou už větší a chtěly by je mít, ale nemůžou. Jejich mámy pak řeknou na sociálce, že jsou v prostituci a že jsou drogově závislé, jenže to je začarovaný kruh. Ony tu drogu berou, aby tu činnost mohly vykonávat. Taky připustit si to, že je ta máma vydírá.. to je pro ně asi to nejtěžší. „Přece by mi máma nelhala, že těch 60000 korun měsíčně na tu výchovu nepotřebuje.“

T: To je opravdu smutné, když to takhle slyším z té Vaší zkušenosti

R: Není to jedinkrát, třeba slečna nám říkala „Já jsem tak šťastná, že Vás potkávám teď, než jsem si vzala drogu. Já bych s Vámi pak nemohla mluvit“ Pak jsme došli k tomu a naťukli je, že na tom bude něco nezdravého.

T: Takže vidíte souvislost mezi drogovou závislostí a prostitucí?

R: Ano 100%, z obou stran. Vezme drogu, aby to mohla vydržet. Vždycky si vezme tu masku. Klidně bych tam dneska mohla potkat Vás. Máma s tátou jsou rozvedení, každý má jiného partnera, já potřebuju dodělat tu školu, ale protože oni už mají malé děti a já jsem dospělá, tak řeknou „si prostě vydělej“, ale já nemám čas chodit do Billy, tak jdu do klubu, tam se učím a když na mě dojde řada, tak jdu tancovat, dostanu za to peníze. A když někdo přijde tak jdu s ním, rozhodně bych se pro to nerozhodla, ale musím platit školu a bydlení.

T: Myslíte si, že kdyby prostituce a celá tato scéna byla více právně ošetřená, že by to bylo bezpečnější a tyto jevy mírnější?

R: Otázka je jak ošetříme drogu.. Co se týče prostituce, tak zlegalizování prostituce cesta není ze zkušeností z ciziny. Ve chvíli kdy je to zlegalizované, pro sociální pracovníky je těžší se do těch klubů dostat, stejně tak pro policii.

T: Jak to?

R: Legalizace a regulace to jsou politické argumenty toho, že budou chodit na prohlídku. Ty ženy se chvějí dokud nám vyjde výsledek. Ty ženy to mají zdraví na první místě. Bojí se dát rodinnému příslušníku pusu, protože mají strach. Mají zdraví své a svých dětí na prvním místě.

Další argument je placení daní států. Mají finanční problémy a daně by jim ještě přitížily a stát by na tom vydělával. Lidovci nebo demokratičtí poslanci by říkali, že

stát by byl největší pasák. To další je, aby byly zaměstnankyně. Oni vidí jen vršek té pyramidy. V těch dobách jsme se o tom s ženami bavily, že kdyby byla legalizace, tak ani ne 10% žen by do toho šly ale, ale stejně by tajně šly na priváty. Ony mají úzkost z toho, aby se někdo dozvěděl to, co dělají. Jezdí na jih Moravy z Ostravy nebo ze západu Čech, aby je tam někdo nepotkal. To samé do Prahy. Ten strach je tam veliký, že je někdo potká.

T: Vy jste vypichovala, že zkušenost z cizích zemí po legalizaci dostat se do toho klubu je velmi těžké. Proč to tak je?

R: Mají takovou zkušenost, když je to jako firma. Už je to přece vše legální, mnohem snáz je tam obchodovaný člověk. Teď si na to dávají ještě větší pozor. Není to řešení. Vypadá to na první pohled dobře, ale řešení to není. Další právní otázka je abolice, jako je třeba ve Švédsku. Řešení by to bylo.. kdyby bylo trestné vyhledávat ženu v prostituci. Samozřejmě tam mají priváty, i když je to zakázané, ale aspoň by to bylo oboje trestné. Nějakým způsobem ale taky nevím jak. Řešením je bojovat o dobro ve vztazích partnerských, o věrnost, o čistotu. Aby lidi nevyžadovali nic víc, než ve vztahu potřebují. Až budeme všichni tak dobří, že nebudeme potřebovat alkohol a drogy a zábavu navíc než nám poskytuje hezký rodinný život.

T: V mé práci jsem se dostala k závěru, že se sexuální pracovníci setkávají více s rizikovými jevy na ulici. Jaký na to máte názor z Vašeho úhlu pohledu? Jedná se o nejrizikovější formu prostituce?

R: Ano, to je jasný, když jdou do auta s kýmkoliv. V Itálii měla děvčata takové boty, které měly v podpatku nůž. Zažila jsem tam jednu noc, kdy byly holky ubrečené, protože tam byl muž, obral je a ten nůž měl on. Nejvíce vražd se stane buď na ulici, nebo na privátech či hotelech. Nemají tam kontrolu. Jediná výhoda je, že jsou snadno dohledatelné pro terénní službu.

Příloha 3

ROZKOŠ BEZ RIZIKA- ČESKÉ BUDĚJOVICE

T: Nejdříve bych Vás chtěla požádat o souhlas s audio nahráváním Našeho rozhovoru. Tato nahrávka bude použita pro studijní účely. Konkrétně pro zpracování rozhovoru k analytické části mé práce. Souhlasíte s tím?

R: Ano

T: Nejdříve bych Vám chtěla poděkovat, že jste mi poskytla možnost tento rozhovor zrealizovat. V tuto chvíli jste v pozici sociální pracovníce v organizaci ROZKOŠ bez RIZIKA v Českých Budějovicích, ráda bych se Vás zeptala, jak dlouho pracujete s touto cílovou skupinou?

R: Od roku 2005..takže 17 let

T: Na začátek bych se Vás chtěla zeptat, zda by bylo možné ve zkratce popsat jak probíhá váš běžný den v práci? Jaké nejčastější aktivity konáte?

R: No, jako dneska je to jiný. Nějaký následek, intervize. Jsem vedoucí poradny, tak té přímé péče už není tolik. Co se týče dřívější, když jsme neměly poradnu. Nebyla tato pozice na plný úvazek, byly malouúvazky a částečné úvazky. Pokud se budeme bavit o této době. Je to o přímé práci. Připravily jsme si terén, dokumenty, tašky a

materiál, který jsme si braly s sebou. Pak dojet do klubu či na ulici. Zadministratovat provést, zapsat a hotovo. Pak se do toho počítaly poradny, supervize, intervize a školení. To je asi tak všechno.

T: V rámci té přímé péče, o které jste teď mluvila, co se do ní se řadilo. Třeba kromě zdravotní péče, co například?

R: Máme to založený hodně na kontaktní práci, to je jako dobrý. Dále případová práce, místy se můžeme bavit o skupinový práci. To se jedná u žen v klubu, které sedí u jednoho stolu. Díky tomu jde dobře navázat kontakt, kvůli Našemu nehodnotícímu přístupu. Bavíme se s celou skupinou, například o tom jaká je dynamika klubu, jak to tam chodí. Vždycky z toho něco vypadne do toho individuálu, když pak chodíme na ty pokoje.

T: Když je to ta skupinová práce, je to velký rozdíl? Třeba, že ženy s Vámi více komunikují?

R: Asi bych neřekla, že více komunikují. Nejde o množství, ale o obsah a kvalitu. Na té skupinové jde dobře navázat vztah a ten prvokontakt, ta prvotní práce a jsou to běžný lidský rozhovory, na které se jich jindy nikdo neptá. My se jich neptáme za kolik, ale jak se mají, jak se jim pracuje a jestli mají kšefty. Tam si ty ženy ověří, že můžou být upřímné, že nejsme žádné riziko a že jsme tam pro ně. Větší témata se pak otvírají zvlášť při té individuální činnosti, ale na té skupinové lze hezky poznat, kdo je v jaké situaci. Když řešíme třeba situaci na klubu, jak se tam mají. Tak povídají 3-4 ženy, vždy je tam někdo dominantnější. Pak stojí za to zeptat se té, co nemluvila. Zde lze hezky navázat ta důvěra.

T: Můžeme tedy říct, že se lépe navazuje kontakt tímto způsobem?

R: Ten běžný ano, když jdeme po povrchu, tak je to rychlejší a snazší. Protože se bavíte o obecných věcech. Je to stejné jako v běžných situacích. Řeší to stejný jako my ostatní, řeší ty stejné věci, nejsou jiný.

T: Rozumím. Je více klientek, které se vrací, nebo těch jednorázových (například na zdravotní prohlídku)?

R: Není praxí, že bychom poskaly někoho na testy a potom už by se neobjevil. My respektujeme, pokud žena chce přijít a nemluvit se sociální pracovníci. Ona si zvolí jakou službu chce využít. Když třeba se testuje a nechce mluvit se sociální pracovníci, dvakrát odmítne a potřetí to přijme. Nebo naopak mluví, ale nechce se nechat otestovat, protože nám nechce sdělovat rodné číslo, poté když si vybudujeme nějakou důvěru, tak se třeba otestovat nechá.

T: Je to třeba i naopak? Že přijdou na vyšetření a tvrdí, že nechtějí žádný jiný kontakt či komunikaci a během vyšetření změní názor?

R: Jo, já bych řekla, že největší nešvar je tam ta terminologie. když jim řekneme jestli nechtějí nějakou jinou službu, tak řeknou, že ne, ale často ty ženy v té službě jsou, ale neříkáme tomu služba.. Je důležité spíše, aby cítila, že tu jsme pro ní.

T: Lze říci, že každá organizace, zabývající se touto problematikou, přistupuje ke klientkám různými způsoby a řídí se jinou filosofií? Jak byste popsala hlavní myšlenkou organizace, ve které pracujete?

R: Myslím, že pro mě ta myšlenka je v tom respektu a nehodnotícím přístupu. Je to rozhodnutí ženy, co bude dělat ve svém životě. S nějakou možností pomoci, když bude chtít udělat nějakou změnu.

T: Dalo by se dle této myšlenky popsat sexuální pracovníci či pracovníka?

R: Asi primárně jako člověka, já vlastně ani jako nevím. Mně to přijde často, že je to průřez celou společností. Potkáte člověka, který je více či méně vzdělaný. Je to pro mě stejný, jako když potkám ženský, které dělají ve fabrice. Potkám tam holku, které je dvacet a druhé ženě je šedesát let. Holku, kterou to baví a druhou ne.

T: Existuje několik teoretických přístupů a metod, které lze zužítkovat při práci s cílovou skupinou.

R: Harm Reduction je jasný. Pak metody kontaktní práce, poradenství, krizová intervence.. je to o nějaké pomoci v krizi. Výbava, kterou chceme, aby naše sociální pracovníce měly.

T: Jaká se využívá nejčastěji?

R: Když to vezmu tak jako edukativně preventivní poradenství. To je vlastně práce zdravotní sestry a té sociální pracovníce. Je to prevence bezpečného sexu, bezpečného prostředí v klubu. Jsou to doporučení. Je to jeden velký balík, včetně testu. Ty patří do toho. Je to hodně o psycho - sociální pomoci, je to nějaké sdílení životů a podpora těch žen, co potřebují a chtějí. Někdo chce podpořit v tom, tam zůstat a nechce slyšet „Vy byste měla odejít“ Spíše se zaměřujeme na to, aby to bylo co nejvíce bezpečné. Něco jako „drogovky“. Když chce brát, tak ať je to co nejbezpečnější.

T: Rozumím. Aby to bylo pro ní co nejvíce bezpečné..

R: Ano, ale i pro stát. My jsme přece jenom nějaká zakázka státu. My jsme si vědomi toho, že ženy přistupují s nějakým rizikem a tak by to asi mělo být.

T: Z teoretického hlediska lze říci, že podstata sociální práce je začlenění klienta do společnosti a pomoci mu překonat aktuální problém, nejlépe pomocí jeho vlastních sil. Jak toto probíhá v praxi?

R: Já jsem toho názoru, že ne každá sexuální pracovníce nutně potřebuje sociální služby. Ne každá žena pracující v sex byznysu má problémy, které potřebuje s námi řešit. Jsou tam ženy, které potkáváme a chtějí naši pomoc, tam je ta naše role. Pomoci jim s věcmi na které třeba nedosáhnou, my vlastně chceme, aby měla zdravotní pojištění, ale není to tak, že každá sexuální pracovníce musí být naší klientkou, protože v tom případě by to neodpovídalo.

T: Další tematika, kterou bych s Vámi ráda probrala, jsou rizikové jevy. Můžete mi popsat, které jsou nejčastější jevy, které prostituci přirozeně doprovází?

R: Nevím jestli je to nejčastější, to bych asi kecala, ale první co mě napadá jsou závislosti, ale možná je to historicky daný, že už to máme takhle zakódovaný. S užíváním drog si troufám říct, že je to i trestná činnost s tím spojená. Prodávají se třeba, a tak. Já jsem stále přesvědčená, že je to skrytá šedá scéna, o které nikdo nic moc neví a někde kde je šedo se hezky pohybuje.

T: Myslíte, že kdyby to bylo více „prosvětlené“, například zákony, že by problémových jevů bylo méně?

R: Tak nějak v to doufám, že kdyby to bylo ukotvený, že by nebylo pasáků. Ten, kdo by byl dneska kuplíř, by byl provozovatel podniků, jako dneska dělá něco, co není v souladu se zákonem. Nemyslím si, že by se stalo, že najednou ty ženy nebudou brát, nebo že se tam nebudou pohybovat lidi, kteří se tam pohybují. Tam s tou legalizací mi jde spíš o to, že ženy by měly mnohem větší práva. Když je někdo znásilní, nevypadalo by to tak, jako dneska. Kdyby ty příjmy měly legální, nemusely bychom řešit, jak to budou mít s důchodem. Já si upřímně myslím, že není dobrý, že dělají na černo.

T: Myslíte, že by se to ve společnosti přijímalo lépe?

R: Nemyslím si. Určitě kdyby to bylo legální mělo by to nízkou prestiž. Spíš jde o to, co by jim to přineslo. Ty ženy by nepotřebovaly prostředníky, nebo by nepotřebovaly takovou ochranu. To je něco, za co by to stálo, ale má to své ALE týkající se etických otázek, jako třeba: „Chtěla byste aby vaše dcera byla sexuální pracovnice?“ Odpověď za mě zní- asi ne, ale spíše, že bych se bála o její bezpečí, obchod s lidmi, násilí (fyzický, psychický, sexuální). To je těžký tohle když pak máte takový background, když někdo dokáže napsat, že měla krátkou sukni a kvůli tomu byla znásilněná, tak jak se můžeme bavit o tom, že někdo, kdo se živí sexem si může sám za to, že ho někdo zbije a znásilní.

T: Přesně tak souhlasím. Pak tady zaznívaly otázky, jako jestli lze vůbec sexuální pracovníci znásilnit.

R: Ano, to je úplně to stejné, ale doufejme, že to už není aktuální otázka.

Neříkám, že by legislativa ty lidské hodnoty pozměnila. Pokud má někdo jako své vysoké hodnoty věrnost a rodinu, tak si nemyslím, že by v tu chvíli ho to změnilo.

T: Jsou ty přístupy k těm klientkám jiné, když pracují na ulici a nebo například v klubu? Cítíte tam rozdíl?

R: Je tam rozdíl určitě v tom kontaktu. Na ulici je ten kontakt kratší, ten čas tam hraje velkou roli. Možná i hloubka rozhovoru. Když jdete na ulici za ženou, ona sleduje furt jestli jí někdo zastaví. Ten tlak těch peněz je vysoký. Pro ní to, že tam stojí s námi, je ztráta výdělku. Ten kontakt je opravdu kratší, pokud žena něco nutně nepotřebuje. V těch klubech chodíme na pokoje a máme více času. Můžeme si dovolit jít do hlubšího kontaktu, jako do té psychosociální práce.

T: V mé práci jsem se dostala k závěru, že se sexuální pracovníci setkávají více s rizikovými jevy na ulici. Jaký na to máte názor z Vašeho úhlu pohledu? Vnímáte to tak?

R: Ano vnímám, Dost to souvisí s tím prostředím, ženy neví, komu nastupují do auta, nemají možnost se bránit a chránit. Jestli jim ublíží nebo ne. Jestli jim zaplatí nebo ne. Je tam to riziko, vidím ho. Na těch ulicích ještě více funguje to, že pro někoho pracujete, ty podmínky tam nejsou jasně dané. Když jdete do klubu víte, že dáte za pronájem pokoje určitou částku.

T: Myslíte, že je to i ten důvod proč je to tam drží na té ulici, ta svoboda?

R: Ano, možná ano. V klubech musí dodržovat nějaká pravidla. Obdobné je to s priváty, to že mají možnost lépe si řídit čas a cítí se svobodnější, ale ve výsledku to je tak, že musí být furt na telefonu, jestli někdo zavolá a pojedou. Také mi přijde rizikovější ulice i kvůli vyhláškám. Ony nemají peníze na to pokuty zaplatit a zadlužují se. Když město neudělá ani zóny, kde by to bylo povolené, poté nevím jestli je bezpečné když sexuální pracovnice stojí někde v tmavé ulici.

T: Myslíte, že z té ulice utíkají více do těch klubů?

R: Nemyslím, je to o životním stylu. Je jich méně, ale na té ulici jsou ty nejslabší a nejzranitelnější.. ještě užívají drogy, taky třeba důvod, proč je nevezmou do klubu. To je to, co mě mrzí, že to tak ta společnost nevidí.

Příloha 4

ROZKOŠ BEZ RIZIKA- PRAHA/LIBEREC

T:Nejdříve bych Vás chtěla požádat o souhlas s audio nahráváním našeho rozhovoru. Tato nahrávka bude použita pro studijní účely. Konkrétně pro zpracování rozhovoru k analytické části mé práce. Souhlasíte s tím?

R:Ano, souhlasím.

T:Nejdříve bych Vám chtěla poděkovat, že jste mi poskytla možnost tento rozhovor zrealizovat. V tuto chvíli jste v pozici sociální pracovnice v organizaci R-R, ráda bych se Vás zeptala jak dlouho pracujete s touto cílovou skupinou?

R: Je to asi rok a půl.

T: Na začátek bych se Vás chtěla zeptat, zda by bylo možné ve zkratce popsat jak probíhá Váš běžný den v práci? Jaké nejčastější aktivity konáte?

R: Sejdeme se v kanceláři, jedeme do terénu za klientkami. Třeba na privát. Já jezdím Prahu, Středočeský a Liberecký kraj, takže jezdím i do regionů. Pak se vrátím z terénu a sepíšu vše, co je potřeba napsat do databází. Z toho buď vznikne nějaká situace v terénu, kdy klientka například potřebuje nějaký kontakt na organizaci. Co se týče poradentství, vše se odráží od potřeb klientek, předáváme kontakty. Další část práce jsou střediska, 2x do týdne mohou přijít klientky do poradny nebo na zdravotní prohlídku, takže obstaráváme klientky a pak také běžná administrativní práce.

T: Cítíte rozdíl mezi vykonáváním práce v Libereckém kraji a Středočeském?

R: Jsou tam specifika, třeba tady v Praze je hodně klientek v privátech, mizí z klubů. Kdežto v Libereckém kraji je více klientek v klubech a není tam ten privát tak rozšířený. V Libereckém kraji jsou klientkami nejčastěji matky samoživitelky. Řeší jak zajistit děti a péči o rodinu. V Praze jsou to spíše mladší ženy, často cizinky nebo studentky VŠ. V Praze je furt větší počet zákazníků.

T: Je rozdíl pracovat s klientkou z klubu a z privátu?

R: Úplně velký rozdíl necítím. Doptáváme se na stejné věci. Ale s klientkami z privátu řešíme více otázky bezpečnosti, zda mají někoho na telefonu či nějaký alarm. Naopak v klubech je tam nějaký barman nebo manažer.

R: Lze říci, že každá organizace, zabývající se touto problematikou, přistupuje ke klientkám různými způsoby a řídí se jinou filosofií. Jak byste popsala hlavní myšlenku organizace, ve které pracujete?

T: Tak naše hlavní myšlenka je, že respektujeme práci v sex byznysu. Nevnímáme to nutně jako patologický jev a řídíme se tím, že si se svým tělem může každý nakládat tak, jak uzná za vhodné. Což je možná pro jiné organizace rozdílné. Když máme klientku, která je těhotná, tak to stále respektujeme, i když je to rizikovější.

R: Jakým způsobem byste popsala sexuální pracovníci či pracovníka dle této myšlenky?

T: Jo, tak naše klientka musí být plnoletá. Když má nižší věk, tak se tím zabývá OSPOD nebo policie. Musí být dobrovolně v sex byznysu. Pokud tak není máme nahlašovací povinnost. Také by měla mít nastavené nějaké hranice, přes co nejde, ale to je takový ideální stav.

R: Existuje několik teoretických přístupů a metod, které lze zužitkovat při práci s cílovou skupinou. Jaké nejčastěji používáte?

R: Určitě úkolově orientovaný přístup, když hledáme pro klientku práci a podobně. Je dobré si jednotlivé úkoly rozdělit. Dále určitě individuální přístup, to ani jinak nejde. Nevím jaké další přístupy vnímáte, že se používají v naší práci.

T: Já jsem ve své práci ještě zmiňovala třeba Harm Reduction..

R: Jo určitě, tak to je pravda, třeba bezpečnější sex, dbání na psychohygienu.

T: Z teoretického hlediska lze říci, že podstata sociální práce je začlenění klienta do společnosti a pomoci mu překonat aktuální problém, nejlépe pomocí jeho vlastních sil. Jak toto probíhá v praxi? Cítíte tuhle myšlenku ve Vaší práci?

R: Ano určitě ano. My je neodsuzujeme. Z mé práce lze říci, že 60% klientek prostitucí řeší nějakou nepříznivou situaci. Potřebují získat kauci na bydlení, aby se mohly odstěhovat od násilného partnera. Druhá věc je to, že když tu práci začnou dělat. Je těžké pak ten sex byznys opustit, jsou to rychlé peníze. Potom s tím odchodem pomáháme, jak si to nastavit a jak to opustit bezpečně. To je taky v rámci poradenství. Taky dbáme na myšlenku empowermentu. My doporučujeme testování jednou za tři měsíce, ale není to tak, že je vždy kontaktujeme. Ony mají kontakt na nás a mohou nás také kdykoliv kontaktovat.

T: Další tematika, kterou bych s Vámi ráda probrala, jsou rizikové jevy, které prostituci přirozeně doprovází. S jakými jevy se nejčastěji setkáváte?

R: Nadměrné užívání alkoholu, ne vždy jsou to drogy. Některé kluby si na tom zakládají, aby jejich pracovnice nebraly drogy. Spíš ten alkohol, aby se uvolnily. Celkově tenhle životní styl, práce spíše v noci. Dále anonymita, že to musíte tak moc držet v tajnosti. Další rizika jsou určitě pohlavně přenosné choroby a duševní nemoci, co jim to může přinést. Klientky jsou vystavované tlaku od zákazníků, poskytovat služby bez ochrany nebo poskytnout zvláštní praktiky, které mohou být pro klientky nebezpečné. Pak je tam i to jak se vnímají, je to riziko toho, že nejsou ztotožnění s tím, že dělají v sex byznysu a dopadají na ně deprese a jsou ze sebe znechucené.

T: V mé práci jsem se dostala k závěru, že se sexuální pracovníci setkávají více s rizikovými jevy na ulici. Jaký na to máte názor z vašeho úhlu pohledu?

R: Je to asi tak no, i ty klientky, co jsou na té trase, jsou už tak ohrožené. Také to bývají uživatelky návykových látek a právě na té trase si vydělávají na tu dávku. Je tam také ten aspekt, že nastupují někomu cizímu do auta, nemusí vědět, kam je odveze. Jestli nemají pasáky, tak nejsou moc pod ochranou. Ale já se moc nepotkávám s pouličními sexuálními pracovníci, mám asi jednu. V Liberecku a Středočeským kraji není moc tras. Také to ovlivnil covid a pouliční pracovníci je vyhnal do klubů.

T: Myslíte, že tyto jevy doprovází prostituci z důvodu, že se jedná o nezlegalizovanou činnost?

R: Já si to myslím na jednu stranu, že kdyby si třeba anonymně platily nějakou průkazku či osvědčení, že mohou pracovat v sex byznysu, mohlo by to vrhnout více světla do té scény. Ale nevím, jestli by to nutně eliminovalo ty patologické jevy. K těm klientkám, které jsou nejvíce postihnuté se ani my nedostaneme. Jsou zavřené někde v bytě a někdo je tam obstarává a tu klientelu domluví a tam my se taky nedostaneme a myslím, že kdyby ta legislativa byla, tak tohle nevyzmizí. Ale určitě by to k něčemu. Z pohledu těch klientek, nemám moc klientek, které by do toho šly, z důvodu, že jsou v té anonymitě a nechtějí z ní vystoupit.

Příloha 5

SPOLEK ULICE PLZEŇ

T: Nejdříve bych Vás chtěla požádat o souhlas s audio nahráváním našeho rozhovoru. Tato nahrávka bude použita pro studijní účely. Konkrétně pro zpracování rozhovoru k analytické části mé práce. Souhlasíte s tím?

R: Ano, souhlasím

T: Nejdříve bych Vám chtěla poděkovat, že jste mi poskytla možnost tento rozhovor zrealizovat. V tuto chvíli jste v pozici sociální pracovníce v organizaci Spolek Ulice Plzeň, ráda bych se vás zeptala jak dlouho pracujete s touto cílovou skupinou

R: Od roku 2006

T: Na začátek bych se Vás chtěla zeptat, zda by bylo možné ve zkratce popsat, jak probíhá Váš běžný den v práci? Jaké nejčastější aktivity konáte?

R: Já jsem vedoucí terénního programu, nejsou mojí práci pouze terénní práce, ale celý chod. Ale zároveň mám přímou práci, tudíž jsem s klienty v kontaktu. Co se týče terénního programu. Máme týdenní rozpis, každý den je to jinak. Co se týče sex byznysu, pohybujeme se v ulici „Na trase“. Začíná v centru a pokračuje po Domažlický ulici až na pumpu za Plzní. To je pro nás trasa, tam chodíme 3x v týdnu v různých časech, taky děláme klubovou a privátní prostituci.

T: Cítíte velký rozdíl, když pracujete s pouličními sexuálními pracovníci a nebo s pracovníci z privátu či klubu?

R: Hlavní rozdíl je socio-ekonomické zařazení klientek do společnosti, protože ta situace v rámci ČR, je různorodá. V Plzni je to tak, že na té trase se vyskytují sexuální

pracovnice, které jsou ve většině případů drogově závislé. Je menší pravděpodobnost, že tohle se na privátu či v klubu stane, protože si chtějí zakládat na dobrém jméně podniku. Klubová prostituce celkově dost upadá, ubývá zákazníků i žen, které by tam pracovaly. Covid to úplně dobil. Zákazník a sexuální pracovnice už nepotřebují barák aby se potkali, dnes tím místem je internet.

T: Lze říci, že každá organizace, zabývající se touto problematikou, přistupuje ke klientkám různými způsoby a řídí se jinou filosofií. Jak byste popsala hlavní myšlenkou organizace, ve které pracujete?

R: Naše oficiální poslání je poskytovat služby osobám ohroženým závislostmi a osobám pracujícím v sex byznysu.

T: Cítíte silné spojení mezi drogově závislými a sex byznysem?

R: Ano, hlavně u žen co si tím vydělávají na návykové látky. Nebo máme páry či rodiny, kdy všichni jsou drogově závislí a žena vydělává nejen na svou závislost, ale i na partnerovu.

T: Jakým způsobem byste popsala sexuální pracovnici či pracovníka dle Vaší filosofie?

R: Rozhodně jsme v názorovém proudu, že sexuální práce je prostě práce. Pokud je dospělá a dělá činnost dobrovolně, má možnost se rozhodnout a vykonává to dobrovolně, tak je to pro nás v pořádku. Co rozlišujeme je zneužívání klientem. Také tam může dojít ke zneužití pasákem či rodinou, také tam může být tlak sociální situace. Spousta žen jsou matky samoživitelky, je to pro ně kolikrát jediná možnost, kterou vidí. Tudíž nevidíme na první pohled sexuální pracovnice jako oběti, ale bohužel to tak ve většině případů je.

T: Rozumím, děkuji. Existuje několik teoretických přístupů a metod, které lze zužítkovat při práci s cílovou skupinou.

T: Jaké nejčastěji používáte? Liší se teoretický základ od praktického zužitkování? Případně jak?

R: Náš terénní program je terciální prevence, takže Harm Reduction je pro nás základ, také pro drogově závislé využíváme výměnný program injekčních stříkaček. Samozřejmě poskytujeme kondomy, menstruační houbičky, těhotenské testy, testy na pohlavně přenosné nemoci, informační servis, poradenství, doprovod klientek do jiných služeb a organizací a zdravotní vyšetření

T: Z teoretického hlediska lze říci, že podstata sociální práce je začlenění klienta do společnosti a pomoc překonat mu aktuální problém, nejlépe pomocí jeho vlastních sil. Cítíte v definici propojení s Vaší činností?

R: Ano, to je hlavní myšlenka naší činnosti pokud je to zakázka klienta, někdy je ta situace setrvalá a klient je v situaci, kdy to nechce měnit.

T: Další tematika, kterou bych s Vámi ráda probrala jsou rizikové jevy, které prostituci přirozeně doprovází. S jakými jevy se nejčastěji setkáváte?

R: Určitě užívání návykových látek, to je jasný, dále domácí a sexuální násilí.. bezdomovectví, kriminalita jak z pohledu obětí, tak pachatelů, dluhová problematika, nedostatečná zdravotní péče, stigmatizace sexuálních pracovníků a to i ze strany

zdravotnického personálu či policie, to pak často znamená to, že když je sexuální pracovnice napadená, nemá chuť to řešit.

T: Myslíte, že tyto jevy doprovází prostituci z důvodu, že se jedná o nezlegalizovanou činnost?

R: Prostituce je v takové šedé legislativní zóně, ona vlastně neexistuje.. je těžké chránit někoho, kdo neexistuje. Chtělo by udělat nějaký legislativní rámec, který by jim byl při jejich pracovní činnosti k užitku.

T: V mé práci jsem se dostala k závěru, že se sexuální pracovníci setkávají více s rizikovými jevy na ulici. Jaký na to máte názor z Vašeho úhlu pohledu?

R: Naprosto s tím souhlasím, je to i kvůli té drogové závislosti. Sexuální pracovnice mají nižší reflexi, bývají okradeny. Také klienti sexuálních pracovníků přijíždí autem, před tím dojde samozřejmě k domluvě, ale ne vždy je dodržena. Stává se to.

Abstrakt

CINKLOVÁ, K. *Sociální práce s prostituuujícími*. České Budějovice 2022. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra sociální a charitativní práce. Vedoucí práce doc. PhDr. David Urban, Ph.D

Klíčová slova: prostituce, placené sexuální služby, druhy prostituce, pouliční prostituce, patologické jevy, sociální práce, metody a techniky sociální práce, kvalitativní výzkum, polostrukturovaný rozhovor

Bakalářská práce se zaměřuje na přiblížení specifik sociální práce s prostituuujícími z pohledu sociálního pracovníka. Teoretická část je rozdělena do tří částí. První kapitola je určena pro bližší specifikaci zmíněné problematiky. Druhá se zaměřuje představením nejčastějších a nejtypičtějších nepříznivých jevů, které sexuální pracovnice či pracovníky během jejich činnosti doprovází. Třetí a poslední kapitola se zabývá sociální prací se zmíněnou cílovou skupinou. Tato kapitola zahrnuje jednotlivé přístupy a metody, které jsou při práci, dle odborné literatury, využívány. Praktická část bakalářské práce interpretuje výsledky kvalitativního výzkumného šetření. Výzkumné šetření proběhlo formou polostrukturovaných rozhovorů se sociálními pracovníky z organizací, které se zaměřují na problematiku prostituce v České republice. Tato část obsahuje také diskutování kvalitativního výzkumného šetření. Výsledkem šetření je zjistit jaká jsou specifika sociální práce s prostituuujícími.

Abstract

Social work with prostitutes.

Keywords: prostitution, paid sexual services, types of prostitution, street prostitution, pathological phenomena, social work, methods and techniques of social work, qualitative research, semi-structured interview

The bachelor's thesis focuses on the specifics of social work with prostitutes, from the perspective of a social worker. The theoretical part is divided into three parts. The first chapter is intended for a more detailed specification of the mentioned issues. The second focuses on the presentation of the most common and most typical adverse events that accompany sex workers during their activities. The third and last chapter deals with social work with the mentioned target group. This chapter includes individual approaches and methods that are used in the work, according to the literature. The practical part of the bachelor's thesis interprets the results of a qualitative research survey, in the form of semi-structured interviews with social workers from organizations that focus on the issue of prostitution in the Czech Republic. This section also includes a discussion of a qualitative research survey. The result of the survey is to find out what are the specifics of social work with prostitutes.